

Instytut Zachodni

Sprawozdanie

władz Instytutu Zachodniego
im. Zygmunta Wojciechowskiego

1 stycznia – 31 grudnia 2014

Sprawozdanie

władz Instytutu Zachodniego
im. Zygmunta Wojciechowskiego

1 stycznia – 31 grudnia 2014

Instytut Zachodni

SPIS TREŚCI

Działalność naukowa i ekspercka Instytutu 7

Realizacja zadań badawczych..... 18
1. Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech 18
2. Rola Niemiec na arenie międzynarodowej 21
3. Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość – perspektywy (w tym Polonia w RFN) 23
4. Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych 28
5. Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych (w tym stosunki transatlantyckie) 30

Wydawnictwo..... 38
„Przegląd Zachodni” 43
„WeltTrends”..... 48
„Biuletyn Instytutu Zachodniego” 50

Biblioteka 52

Archiwum II Wojny Światowej 54

Sprawy organizacyjne 57

Sprawy finansowe 59

Sprawy kadrowe..... 62

Rada Naukowa IZ..... 63

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Stowarzyszenia Instytut Zachodni w 2014 r. 64

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I EKSPERCKA INSTYTUTU

Działalność naukowa Instytutu Zachodniego w 2014 r. była prowadzona w ramach pięciu statutowych zadań badawczych, odnoszących się do kwestii stosunków Polska-Niemcy, problematyki niemieckiej oraz zagadnień europejskich:

1. Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech;
2. Rola Niemiec na arenie międzynarodowej;
3. Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość – perspektywy (w tym Polonia w RFN);
4. Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych;
5. Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych (w tym stosunki transatlantyckie).

W kręgu zainteresowań badawczych Instytutu Zachodniego tradycyjnie znajdowały się aktualne zjawiska i procesy polityczne, gospodarcze oraz społeczne, znaczące zarówno dla stosunków polsko-niemieckich, jak i dla sytuacji w Niemczech oraz Europie.

Działania naukowe dotyczyły różnych aspektów stosunków polsko-niemieckich, w tym współpracy w dziedzinie kultury i edukacji politycznej, a także perspektyw współdziałania Polski i Niemiec w ramach Unii Europejskiej. Obok tego przedmiotem badań pozostawała niezmiennie tematyka okupacji niemieckiej oraz Ziem Zachodnich i Północnych. Wiele uwagi poświęcono sytuacji gospodarczej RFN, rosnącemu zaangażowaniu międzynarodowemu Niemiec i ich działaniom na rzecz naprawy strefy euro. Politykę Niemiec analizowano także w kontekście historycznym.

Inne ważne zagadnienia badawcze poruszane w pracach naukowych Instytutu dotyczyły polskiej polityki bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa energetycznego Polski, a ponadto problematyki polskich inwestycji za granicą. Kontynuowano prace badawcze nad problematyką stosunków Europa–USA. Rok 2014 dał także asumpt do inicjatyw rocznicowych upamiętniających 100–lecie wybuchu I wojny światowej, 25–lecie przełomu demokratycznego w Polsce i 10–lecie wejścia Polski do UE.

Podejmując tematy badawcze, zwłaszcza w ramach projektów zbiorowych, zwracano uwagę na konieczność ich interdyscyplinarnego bądź multidyscyplinarnego ujęcia.

Oceniając działalność naukową, należy zauważyć, że w Instytucie kontynuuje się tradycyjne kierunki badań, a zarazem stale podejmuje nowe tematy badawcze. Aktywność naukowa w wymiarze ilościowym utrzymywała się na wysokim poziomie, podobnie jak w latach poprzednich.

Dorobek naukowy

Podstawowym efektem aktywności badawczej były publikacje naukowe, tj. monografie, artykuły, części prac zbiorowych, raporty i analizy z zakresu historii, politologii, stosunków międzynarodowych, ekonomii i socjologii. Ogółem opublikowano **81** prac autorstwa pracowników Instytutu Zachodniego lub z ich udziałem;

znalazło się wśród nich: **5** monografii (**5** indywidualnych, w tym **1** w języku angielskim); **22** rozdziały w opracowaniach zbiorowych (**20** w języku polskim, **1** w języku niemieckim, **1** w języku angielskim); **31** artykułów w czasopismach naukowych (w tym **7** w języku angielskim, **3** w języku niemieckim); **2** numery „IZ Policy Papers", **21** numerów „Biuletynu Instytutu Zachodniego" (w tym **18** autorstwa pracowników IZ). Wiele z tych opracowań zostało opublikowanych poza Instytutem Zachodnim, w wydawnictwach krajowych i zagranicznych.

Pracownicy Instytutu Zachodniego aktywnie uczestniczyli w życiu naukowym, zarówno w kraju, jak i za granicą. Wystąpili na konferencjach łącznie **75** razy, w tym międzynarodowych – **16**.

Ponadto Instytut Zachodni był organizatorem i współorganizatorem **9** konferencji naukowych, w tym **3** o międzynarodowym charakterze. Ta forma aktywności naukowej pracowników poświadczała znaczącą obecność Instytutu na mapie instytucji naukowych w kraju i za granicą. Tematyka konferencji organizowanych przez Instytut nawiązywała do aktualnych wydarzeń, problemów i tendencji występujących w Polsce, Niemczech i Unii Europejskiej lub pojawiających się w stosunkach polsko-niemieckich w różnych ich wymiarach (np. *Wyzwania dla bezpieczeństwa Polski,* 15.01.2014; *Civil Security in a Multi-level Perspective. Citizens, National Administrative Structures and the EU,* 17.02.2014; *Sto dni rządów koalicji CDU/CSU/SPD*, 19.03.2014; *Unia Europejska 10 lat po największym rozszerzeniu*, 25.04.2014; *Kultura i polityka kulturalna w Polsce i Niemczech po przełomie 1989 roku. Bilans, debaty, perspektywy*, 11.-12.06.2014; *Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego Polski a ochrona środowiska*, 17.06.2014; *Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej. Tradycja chwały czy moralne zobowiązanie wobec współczesności?* 26.06.2014; *Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii*, 20.11.2014; *Edukacja polityczna w Polsce i w Niemczech. Historia, wyzwania, perspektywy*, 21.11.2014; . *The 'Next Step' in the Development of Civil Society in Central and Eastern Europe?* 04.12.2014).

Pracownicy Instytutu Zachodniego uczestniczyli w kilkunastu projektach badawczych, w tym realizowanych przez jednostkę, a finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki. Różnorodna tematyka projektów z jednej strony odzwierciedlała profil naukowy Instytutu i gotowość zespołu badawczego do podejmowania aktualnych i ważnych wyzwań badawczych, z drugiej

natomiast świadczyła o wyjątkowym charakterze Instytutu, polegającym na zdolności do realizowania multi- i interdyscyplinarnych przedsięwzięć naukowych.

Działalność badawczą uzupełniają zadania o charakterze analityczno-eksperckim. W ten sposób Instytut Zachodni wychodzi naprzeciw potrzebom różnych środowisk zainteresowanych stosunkami polsko-niemieckimi, problematyką niemcoznawczą, europejską i międzynarodową. Upowszechnianiu wiedzy we wspomnianych obszarach służą publikacje on-line: w mniejszej formie – „Biuletyn Instytutu Zachodniego" (w wersjach polsko- i anglojęzycznej przygotowano łącznie 21 numerów) oraz szerszej – „IZ Policy Papers" (ukazały się 2 numery). Służono także fachową informacją instytucjom państwowym, administracji samorządowej oraz organizacjom gospodarczym.

Szczegółowy bilans osiągnięć naukowych Instytutu Zachodniego, ujęty w ramach zespołów badawczych, przedstawiono w dalszej części sprawozdania.

Dowodem uznania dla potencjału naukowego Instytutu Zachodniego było zaangażowanie jego pracowników jako recenzentów prac doktorskich oraz w przewodach habilitacyjnych i profesorskich. Oceniali oni również projekty w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki. Wielu pracowników Instytutu zasiadało w ważnych gremiach naukowych i eksperckich (stowarzyszenia krajowe i międzynarodowe, fundacje, rady naukowe, rady wydawnicze, komisje Polskiej Akademii Nauk, zespół Polskiej Komisji Akredytacyjnej, Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie).

Obraz działalności badawczej Instytutu Zachodniego dopełnia aktywność jego pracowników naukowych na polu wymiany międzynarodowej: pracownicy wizytowali inne ośrodki naukowe czy to w ramach kwerend archiwalnych i bibliotecznych, czy pobytów badawczych i studyjnych, zarówno w kraju, jak i za granicą, m.in. w Berlinie: DGAP, Staatsbibliothek, Humboldt-Universität, Freie-Universität; w Norymberdze: Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung; w Wiesbaden: Hessische Landeszentrale für politische Bildung.

Potwierdzeniem umiejętnego łączenia działalności naukowo-badawczej z ważną i potrzebną aktywnością na polu popularyzacji wiedzy i szeroko pojętego kształcenia politycznego były wystąpienia pracowników naukowych Instytutu Zachodniego w cyklu wykładów otwartych zorganizowanych we współpracy z Biblioteką Raczyńskich w Poznaniu (Jadwiga Kiwerska, *Kulisy Białego Domu – sylwetki amerykańskich prezydentów*, 21.05.2014; Andrzej Sakson, *Stereotyp Polski i Polaków w Niemczech*, 17.06.2014; Zbigniew Mazur, *Konspiracyjna geneza Instytutu Zachodniego*, 15.04.2014; Maria Rutowska, *Lager Glowna – niemiecki obóz przesiedleńczy na Głównej w Poznaniu*, 19.11.2014).

Innym przejawem aktywności Instytutu na polu praktyki politycznej było zorganizowanie we współpracy z ośrodkiem TVP Poznań debaty telewizyjnej kandydatów do Parlamentu Europejskiego (25.04.2014). Wśród uczestników debaty byli politycy zajmujący pozycję nr 1 na listach wyborczych w Wielkopolsce, m.in. Andrzej Grzyb, Krystyna Łybacka, Dariusz Lipiński, Ryszard Czarnecki. Dyskutowali oni o konsekwencjach konfliktu wokół Ukrainy dla Unii Europejskiej oraz wspólnej polityce energetycznej Unii Europejskiej.

Pracownicy Instytutu Zachodniego często występują w mediach elektronicznych. Ich wypowiedzi są cytowane na łamach prasy i czasopism oraz w portalach internetowych. Swoje opinie, komentarze i oceny wydarzeń pracownicy IZ prezentowali m.in. w TVP1, TVP2, TVN, CNBC, TVN24, Polsat, Radiu Merkury, Radiu Opole, Radiu Szczecin, Radiu Zet oraz na łamach prasy ogólnokrajowej i lokalnej.

Jubileusz 70-lecia istnienia Instytutu Zachodniego

Najważniejszym wydarzeniem w 2014 r. był jubileusz 70-lecia istnienia Instytutu Zachodniego, obchodzony pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego. Uroczystości odbyły się 12 grudnia 2014 r. Wzięli w nich udział m.in. sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Władysław Bartoszewski, sekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Marek Ratajczak, także posłowie na Sejm RP oraz posłowie do Parlamentu Europejskiego. Prezydenta RP reprezentował prof. Tomasz Nałęcz. Przybyli także Wojewoda Wielkopolski Piotr Florek, Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak oraz Wiceprezydent Miasta Poznania Jakub Jędrzejewski. Uroczystości zaszczycił swoją obecnością ks. Arcybiskup prof. Henryk Muszyński Prymas Polski Senior. Obecny był Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza prof. Bronisław Marciniak oraz Prorektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu prof. Maciej Żukowski, a także prof. Leszek Rafalski, Przewodniczący Rady Głównej Instytutów Badawczych. Wśród gości było również wielu innych przedstawicieli świata nauki, polityki i biznesu, zarówno z kraju, jak i zagranicy.

O wyzwaniach stojących przed poznańską placówką mówił jej dyrektor dr Michał Nowosielski. Nakreślił strategiczne plany jej rozwoju, ale zwrócił też uwagę na trudną sytuację finansową Instytutu, wynikającą z obecnego systemu dotowania placówek badawczych. Do tego problemu nawiązała Prezes Rady Ministrów Ewa Kopacz w liście skierowanym do pracowników Instytutu Zachodniego, odczytanym przez prof. W. Bartoszewskiego. Pani Premier pisała: „Misja Instytutu Zachodniego pozostaje nadal ważna, dlatego liczę na znalezienie rozwiązań dla ustabilizowania sytuacji i zapewnienia środków potrzebnych do jego rozwoju zarówno w badaniach naukowych, jak również w wymiarze praktyki politycznej, działalności publicznej oraz edukacyjnej". Także w przesłaniu od Prezydenta RP, przedstawionym zebra-

nym przez prof. T. Nałęcza, znalazły się słowa uznania dla osiągnięć poznańskiej placówki. „Polska zawdzięcza Instytutowi Zachodniemu ogromny dorobek wiedzy i mądrych inspiracji. (…) Jestem przekonany, że nie byłoby możliwe osiągnięcie obecnego poziomu relacji polsko-niemieckich, najlepszego w całej wspólnej historii, gdyby nie wieloletnia praca badaczy Instytutu Zachodniego, konsekwentnie wychodząca naprzeciw wyzwaniom czasu" – czytamy w liście Prezydenta RP. W licznych przesłaniach z okazji jubileuszu, odczytanych podczas uroczystości lub przekazanych na ręce dyrektora M. Nowosielskiego, znalazły się zarówno słowa uznania dla dorobku naukowego Instytutu Zachodniego, zwłaszcza jego wkładu w rozwój polsko-niemieckiego partnerstwa, jak i życzenia dalszych osiągnięć w pracy naukowej oraz działalności edukacyjnej i publicznej.

Uroczystości jubileuszowe stały się też okazją do przekazania długoletniej dyrektor Instytutu Zachodniego prof. Annie Wolff-Powęskiej Europejskiej Nagrody Obywatelskiej Parlamentu Europejskiego za 2014 r.

Ważnym punktem uroczystości w Instytucie Zachodnim było uhonorowanie postaci prof. Krzysztofa Skubiszewskiego, pierwszego Ministra Spraw Zagranicznych suwerennej Polski. Na ścianie siedziby Instytutu Zachodniego została odsłonięta specjalna tablica, autorstwa Roberta Sobocińskiego, upamiętniająca postać Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego. Była to inicjatywa Ministerstwa Spraw

Zagranicznych, wsparta przez Urząd Miasta Poznania. Dokonano także otwarcia Gabinetu Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego zawierającego zbiory przekazane Instytutowi Zachodniemu przez Jego rodzinę. Są to prace naukowe, dokumenty dyplomatyczne, bogata biblioteka, pamiątki rodzinne oraz meble. W zamierzeniu „Gabinet" będzie miejscem nie tylko upamiętnienia postaci wybitnego poznaniaka, ale także prowadzenia badań naukowych i rozwijania edukacji politycznej. Z dużym zainteresowaniem zebrani na uroczystościach w Instytucie Zachodnim wysłuchali refleksji o prof. Krzysztofie Skubiszewskim, którymi podzielił się Jego brat – prof. Piotr Skubiszewski oraz prof. W. Bartoszewski, kontynuator wytyczonych przez Niego kierunków polskiej polityki zagranicznej.

Ostatnim akordem uroczystości 70-lecia Instytutu Zachodniego był trójgłos naukowców na temat: „Niemcy – Polska. Nauka i Polityka". O polskim niemcoznawstwie mówiła prof. Anna Wolff-Powęska, niemieckie badania nad Polską przedstawił prof. Klaus Ziemer, a dr Olaf Osica rekapitulował temat, mówiąc o splataniu się nauki i polityki.

Obchody 70-lecia Instytutu Zachodniego wsparli: Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Międzynarodowe Targi Poznańskie sp. z o.o., firmy: Novol sp. z o.o. i Solaris Bus & Coach S.A.

Przygotowanie Gabinetu Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego wsparli: Urząd Miasta Poznania, Volkswagen Poznań sp. z o.o.

Opracowanie zbiorów Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego wsparły: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polsko-Niemiecka Fundacja na Rzecz Nauki.

Patronat medialny objęły: „Gazeta Wyborcza", TVP Poznań, „Głos Wielkopolski", Radio Merkury.

PROJEKTY BADAWCZE

Potwierdzeniem interdyscyplinarnego charakteru Instytutu Zachodniego oraz zdolności jego zespołu badawczego do reagowania na nowe wyzwania naukowe są obecnie realizowane w jednostce projekty i granty, zdobyte w drodze konkursów:

Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej

Kierownik: prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski

Zespół: mgr Ryszarda Formuszewicz, prof. IZ dr hab. Zbigniew Mazur, dr Michał Nowosielski, mgr Marcin Tujdowski

Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki

Okres realizacji: 2013-2015

Opis projektu:

Stosunki polsko-niemieckie znajdują się na kluczowym etapie rozwoju ze względu na reperkusje kryzysu w strefie euro dla całej UE. Podziały w UE i różne tendencje w zachowaniu Niemiec (ich dążenie do przywództwa w UE, jak i ich pasywność) determinują do pewnego stopnia nową fazę stosunków polsko-niemieckich. Splot problemów w UE w powiązaniu z tymi stosunkami tworzy poważne wyzwanie dla polskiej polityki zagranicznej. Odpowiedzi na pytanie, czy Polska jest przygotowana do sprostania temu wyzwaniu, można poszukiwać np. poprzez krytyczny przegląd polskich interesów w UE i możliwości współpracy z Niemcami w ramach UE. Głównym celem naukowym projektu jest zbadanie poglądów i opinii polskich elit politycznych dotyczących tego, w jakim stopniu zmieniająca się rola Niemiec oddziałuje na wzajemne stosunki w ramach UE oraz w jaki sposób Polska winna na to reagować. Chodzi o przeanalizowanie, ocenę i prognozę gotowości polskich elit politycznych do formułowania strategii współpracy polsko-niemieckiej na określonych płaszczyznach tematycznych w ramach UE (przebudowa instytucjonalna UE i reformy strefy euro; polityka wschodnia UE; Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony; bezpieczeństwo energetyczne UE).

Pakt Trzech. Studium z dziejów niemieckiej „polityki sojuszy" 1939-1941/42

Kierownik: prof. dr hab. Stanisław Żerko

Projekt indywidualny

Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki

Okres realizacji: 2013-2014

Opis projektu:

Celem projektu jest analiza procesu budowania przez Niemcy koalicji wojennej, której symbolem był Pakt Trzech. Przedmiotem zainteresowania będzie polityka Berlina wobec Japonii, Włoch, Finlandii, Rumunii, Węgier, Słowacji, Bułgarii, Jugosławii, także próby pozyskania Hiszpanii i Turcji, sprawa ewentualnego akcesu ZSRR do Paktu Trzech w 1940 r., penetracja Rzeszy na Bliskim i Środkowym Wschodzie oraz niektóre aspekty polityki Niemiec wobec Francji/rządu Vichy. Wszystko to złoży się na studium poświęcone genezie i funkcjonowaniu hitlerowskiej koalicji w pierwszej fazie II wojny światowej.

Tendencje w wykorzystaniu czasu pracy w państwach wysoko rozwiniętych
Kierownik: prof. dr hab. Tomasz Budnikowski
Projekt indywidualny
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2012-2014
Opis projektu:
Celem projektu jest identyfikacja głównych prawidłowości zachodzących w wykorzystaniu czasu pracy w wysoko rozwiniętych gospodarkach w ostatnich dwóch dekadach oraz wpływu, jaki obserwowane zmiany wywierają na tempo i strukturę wzrostu gospodarczego. Problem sam w sobie niezwykle interesujący – tak w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym – nabrał znaczenia w ostatnich latach. Można bowiem sformułować hipotezę, że niekorzystne tendencje demograficzne obserwowane w większości państw OECD, rosnące kłopoty finansowe kas ubezpieczenia społecznego oraz postępująca konkurencja międzynarodowa sprawiły, iż coraz częściej podnoszona jest konieczność podwyższenia granicy wieku emerytalnego. Upoważnia to z kolei do wyrażenia przekonania, że wbrew dotychczasowym oczekiwaniom w najbliższych latach możemy mieć do czynienia z wydłużeniem tzw. życiowego czasu pracy.

Współczesne Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w latach 2004-2013
Kierownik: prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski
Projekt indywidualny
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2011-2015
Opis projektu:
Celem projektu jest zbadanie zaangażowania Niemiec w kształtowanie stosunków polsko-niemieckich pod wpływem zmieniającej się roli międzynarodowej tego państwa w Unii Europejskiej (od 2004 r., tj. wejścia Polski do UE) i w ramach relacji transatlantyckich oraz przemian niemieckiej tożsamości.

Polskie inwestycje bezpośrednie na dojrzałych rynkach Unii Europejskiej. W kierunku teorii ugruntowanej
Kierownik: dr Marta Götz
Projekt indywidualny
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2012-2014
Opis projektu:
Rozpoznanie polskiej przedsiębiorczości w Unii Europejskiej ma ogromne znaczenie poznawcze w kontekście przewidywanego w niedalekiej przyszłości wzrostu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) z Polski. Zgodnie z koncepcją ścieżki rozwoju inwestycyjnego każdy kraj na pewnym etapie ewolucji z biorcy kapitału staje się jego dawcą, wysyła więcej inwestycji, aniżeli przyjmuje. Należy oczekiwać, że wraz z postępującą modernizacją gospodarki i zwiększaniem zakresu uczestnictwa w globalnych powiązaniach czeka to także Polskę. Planowana w ramach projektu diagnoza zachowań i strategii polskich firm inwestujących na

bardziej rozwiniętych rynkach powinna przyczynić się do rozwoju badań nad tzw. odwrotnymi przepływami kapitału.

Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku
Kierownik: prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski
Zespół: prof. US dr hab. Jarosław Józef Piątek, dr Joanna Dobrowolska-Polak, dr Radosław Grodzki, dr Ireneusz Jaźwiński, prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski, dr Przemysław Osiewicz, prof. UAM dr hab. Anna Potyrała, prof. UAM dr hab. Jędrzej Skrzypczak, prof. UAM dr hab. Artur Wejkszner
Instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki
Okres realizacji: 2011-2014
Opis projektu:
Projekt zakładał kompleksową ocenę i prognozę stanu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku. Badania przewidywały analizę zagrożeń i czynników wpływających na stan bezpieczeństwa Polski oraz elementów kluczowych dla zagwarantowania wysokiego poziomu bezpieczeństwa państwa.
Cele szczegółowe projektu obejmowały:
- przygotowanie kompleksowego raportu wskazującego strategiczne aspekty bezpieczeństwa Polski;
- scharakteryzowanie czynników o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym, wpływających na środowisko bezpieczeństwa Polski;
- zaprezentowanie rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski w XXI wieku;
- wskazanie sposobów przeciwdziałania i eliminacji zagrożeń rzeczywistych i potencjalnych.

Ustalenia poczynione w ramach projektu zyskują wymiar praktyczny, stają się kanwą programu szkoleń skierowanego do przedstawicieli instytucji i organów państwa zajmujących się kwestiami bezpieczeństwa. W efekcie wypracowane wnioski i rekomendacje pozwolą na skuteczne kreowanie bezpieczeństwa Polski w XXI wieku.

Archiwum II Wojny Światowej (1939-1945) Instytutu Zachodniego w Poznaniu
Kierownik: prof. IZ dr hab. Maria Rutowska
Instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Okres realizacji: 2012-2015
Opis projektu:
Instytut Zachodni w Poznaniu dysponuje dużym zbiorem cennych dokumentów na temat II wojny światowej oraz niemieckiej okupacji w Polsce. Dotyczą one wszystkich ważnych obszarów polityki okupanta, także gospodarki i kultury oraz polskiej konspiracji niepodległościowej w latach 1939-1945. Cały zbiór obejmuje około 4000 teczek oraz 5000 zdjęć, w tym unikatową kolekcję materiałów o zbrodni katyńskiej.

Z zasobów archiwum, wyjątkowych nie tylko w skali Polski, korzysta prawie 100 osób rocznie. W ostatnich 15 latach na podstawie dokumentów pochodzących z Archiwum wydano kilka tysięcy zaświadczeń osobom poszkodowanym w latach

1939-1945 przez III Rzeszę. Posiadane dokumenty i fotografie udostępniane są Instytutowi Pamięci Narodowej na potrzeby prowadzonych tam śledztw. Materiały pochodzące z Archiwum zamieszczane są w wielu wydawnictwach oraz eksponowane na wielu wystawach organizowanych w kraju i za granicą. Celem projektu jest digitalizacja oraz częściowe udostępnienie zasobów Archiwum.

Stworzenie bazy tekstowej pamiętników ze zbiorów Instytutu Zachodniego
Kierownik projektu: prof. dr hab. Andrzej Sakson
Instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Okres realizacji: 2013-2016
Opis projektu:
Celem projektu jest odpowiednie zabezpieczenie pozostających w zasobach Instytutu Zachodniego pamiętników. Instytut, odwołując się do tradycji poznańskiej socjologii, a zwłaszcza studiów nad kulturą inspirowanych myślą Floriana Znanieckiego oraz jego metodologią humanistyczną, przez lata zbierał pamiętniki osadników z Ziem Zachodnich. Zorganizowano wiele konkursów, które pozwoliły na zgromadzenie około 1100 pamiętników. Stały się one postawą licznych studiów, autorstwa np. Zygmunta Dulczewskiego oraz Andrzeja Kwileckiego, opisujących przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich. Od lat zainteresowanie tymi materiałami nie słabnie. Są one interesującą inspiracją badawczą dla kulturoznawców, etnologów, historyków oraz socjologów. Niestety ich pełne wykorzystanie jako cennych źródeł informacji nie jest możliwe ze względu na poziom zniszczenia. Biorąc pod uwagę, że większość tekstów to rękopisy, niemożliwe są także pogłębione studia nad nimi z użyciem nowoczesnych technik analizy komputerowej (np. narzędzi analizy jakościowej i semantycznej). Realizacja projektu pozwoli zatem na ponowne udostępnienie tych cennych materiałów.

Outward FDI Policies in Visegrad Countries
Kierownik projektu: dr Marta Götz
Instytucja finansująca: Fundusz Wyszehradzki w ramach Small Grants Program
Okres realizacji: 2014-2015
Opis projektu:
Celem międzynarodowego projektu jest zbadanie polityki państwa wobec bezpośrednich inwestycji zagranicznych wypływających z krajów Grupy Wyszehradzkiej – Czech, Polski, Słowacji i Węgier. Chodzi tu m.in. o stworzenie przesłanek dla badań nad pomocą państwa dla inwestycji zagranicznych, jaką stanowi tzw. dyplomacja ekonomiczna. Partnerami projektu są: Centre for Economic and Regional Studies of the Hungarian Academy of Sciences, EUROPEUM Institute for European Policy, Vysoká škola manažmentu/City University.

Polnische Außenpolitik – Bilanz nach 25 Jahren Transformation. Numer tematyczny czasopisma „WeltTrends. Zeitschrift für Internationale Politik"
Kierownik: prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski
Okres realizacji: czerwiec - listopad 2014
Organizatorzy: Stowarzyszenie Instytut Zachodni, Instytut Zachodni

Instytucja współpracująca: WeltTrends e.V.

Opis projektu:

Celem projektu było wydanie tematycznego numeru czasopisma „WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik", poświęconego bilansowi polskiej polityki zagranicznej w 25-lecie rozpoczęcia transformacji ustrojowej, 15-lecie przystąpienia do NATO i 10-lecie wejścia do Unii Europejskiej. Publikacja zbiorowa, na którą złożyło się 10 artykułów polskich autorów, została skoncentrowana na wzmocnieniu pozytywnego wizerunku Polski wśród niemieckich elit intelektualnych i politycznych.

Edukacja polityczna w Polsce i Niemczech

Kierownik: dr Piotr Kubiak

Okres realizacji: marzec - listopad 2014

Organizatorzy: Instytut Zachodni i Fundacja Konrada Adenauera

Instytucja współpracująca: Fundacja Konrada Adenauera

Opis projektu:

Celem projektu było porównanie szeroko rozumianej dziedziny edukacji politycznej w Polsce i Niemczech. Zwrócono szczególną uwagę na krytyczne przeanalizowanie inicjatyw z zakresu edukacji politycznej i scharakteryzowanie podmiotów instytucjonalnych w obu krajach. Zamiarem autorów projektu było wskazanie deficytów, określenie ich przyczyn i zaproponowanie rozwiązań na przykładzie edukacji historycznej skierowanej do młodzieży i dorosłych.

Polscy naukowcy w Niemczech

Kierownik: Karolina Andrzejewska

Okres realizacji: 2014

Organizatorzy: Instytut Zachodni

Instytucja finansująca: MSZ w ramach programu „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r."

Opis projektu:

Celem projektu było stworzenie sieci obejmującej naukowców polskich i naukowców polskiego pochodzenia z wykorzystaniem mediów społecznościowych, a także promocja ich osiągnięć badawczych. Służyć temu miał specjalnie przygotowany folder w wersji elektronicznej oraz strona internetowa opisująca najbardziej spektakularne przykłady sukcesów naukowców i tym samym popularyzująca tę wiedzę za pośrednictwem mediów w społeczeństwie niemieckim. Autorzy projektu zamierzali przyczynić się do zwiększenia aktywności naukowców polskich i polskiego pochodzenia w Niemczech oraz zbudowania ściślejszej współpracy w obrębie tego środowiska. Miało to służyć poprawie wizerunku tej zbiorowości (a także ogółu Polaków mieszkających za naszą zachodnią granicą) w świadomości społeczeństwa niemieckiego.

REALIZACJA ZADAŃ BADAWCZYCH

1. Przemiany polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe w zjednoczonych Niemczech

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Piotr Kubiak:

Wybory do Bundestagu z 22 września 2013 r. - analiza i konsekwencje, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 1, s. 13-44;

Wybory do Parlamentu Europejskiego w Niemczech (25.05.2014) - analiza i następstwa, „Rocznik Integracji Europejskiej" 2014/8, s. 303-316.

Maria Wagińska-Marzec:

Pisarze wschodnioniemieccy po przełomie, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 1, 63-94.

Monografie

Piotr Kubiak:

System partyjny i partie polityczne zjednoczonych Niemiec (1990-2013), Instytut Zachodni, Poznań 2014.

Artykuły w monografiach

Tomasz Budnikowski:

Niemiecki rynek pracy w okresie kryzysu gospodarczego 2008-2010, w: *Nowe zjawiska w gospodarce Niemiec i polsko-niemieckich stosunkach gospodarczych*, (red.) J. Olszyński, A. Bielig, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2014, s. 229-247.

Ilona Romiszewska:

Tendencje w handlu zagranicznym i bezpośrednich inwestycjach zagranicznych Niemiec po 2007 r. (ze szczególnym uwzględnieniem stosunków z państwami azjatyckimi), w: *Nowe zjawiska w gospodarce Niemiec i polsko-niemieckich stosunkach gospodarczych*, (red.) J. Olszyński, A. Bielig, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2014.

2. KONFERENCJE

Organizacja konferencji

Sto dni rządów koalicji CDU/CSU/SPD, Instytut Zachodni, 19.03.2014.

Referaty na konferencji

Tomasz Budnikowski:

Zamierzenia Koalicji w zakresie polityki gospodarczej, referat na konferencji: *Sto dni rządów koalicji CDU/CSU/SPD*, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 19.03.2014;

Gospodarka Niemiec rok po utworzeniu nowej koalicji CDU/CSU/SPD, referat na konferencji: *Rynek niemiecki - szanse dla polskiego biznesu w ramach narzędzi dyplomacji ekonomicznej*, organizator: Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej, Poznań 15.12.2014.

Marta Götz:

Decyzja Trybunału w Karlsruhe dotycząca programu OMT (tzw. bezwarunkowych transakcji monetarnych), referat na konferencji: *Sto dni rządów koalicji CDU/CSU/ SPD*, Instytut Zachodni, Poznań 19.03.2014.

Piotr Kubiak:

Instytucjonalne ramy kształcenia obywatelskiego w Niemczech. Przykład Hesji i Berlina, referat na konferencji: *Edukacja polityczna w Polsce i w Niemczech. Historia, wyzwania, perspektywy*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Poznań 21.11.2014.

Witold Ostant:

„Energiewende - Polityka energetyczna Republiki Federalnej Niemiec w kontekście kryzysu ukraińskiego, wykład w cyklu: „Polityka energetyczna Unii Europejskiej w kontekście kryzysu krymskiego" (XIV cykl wykładów otwartych realizowanych w ramach projektu: „WSOWL – Bezpieczne Państwo"), organizator: Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław 16-17.04.2014.

Ilona Romiszewska:

Rząd Merkel wobec problemów budżetowych, referat na konferencji: *Sto dni rządów koalicji CDU/CSU/SPD*, organizator: Instytut Zachodni, Poznań 19.03.2014.

Maria Rutowska:

Wybrane problemy dot. wysiedleń ludności polskiej z ziem wcielonych do III Rzeszy 1939-1945, referat na konferencji: *Dzieje okupacji hitlerowskiej w Kraju Warty 1939-1945*, organizator: Wydział Prawa UAM, Poznań 22.01.2014.

Andrzej Sakson:

Fenomen Angeli Merkel, referat na konferencji: *Seminarium Samorządowe*, organizatorzy: Ośrodek Badań i Integracji Europejskiej, WSNHiD, Poznań 14.04.2014.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty indywidualne

Tendencje zmian w wykorzystaniu czasu pracy w państwach wysoko rozwiniętych, kierownik: Tomasz Budnikowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2011-2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

2. BIULETYN INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Tomasz Budnikowski:

Rząd CDU/CSU/SPD wobec wyzwań gospodarczych. Pierwsze doświadczenia, 163/2014.

Marta Götz:

OMT w Karlsruhe - w oczekiwaniu na wyrok 156/2014.

Piotr Kubiak:

Wybory do Parlamentu Europejskiego w Niemczech - komentarz do wyników, 165/2014;

Alternatywa dla Niemiec rośnie w siłę! Komentarz do jesiennych wyników wyborów do parlamentów krajowych Saksonii, Turyngii i Brandenburgii, 170/2014.

Witold Ostant:

Energiewende i jej strategiczne wymiary, 174/2014.

Ilona Romiszewska:

Budżet RFN w 2014 roku i założenia budżetowe do 2018 roku - ambitne zadania i plany koalicji CDU/CSU i SPD, 162/2014.

Marcin Tujdowski:

Klęska systemu zachęt prorodzinnych w Niemczech, 160/2014.

Maria Wagińska-Marzec:

Priorytety w polityce kulturalnej RFN na szczeblu federacji, 176/2014.

4. MEDIA

Tomasz Budnikowski:

Dwa oblicza niemieckiej płacy minimalnej, „Rzeczpospolita" 08.07.2014.

2. Rola Niemiec na arenie międzynarodowej

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Monografie

Stanisław Żerko:

Biograficzny leksykon II wojny światowej, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2014.

Rozdziały w monografiach

Stanisław Żerko:

Słowacja w polityce Niemiec w przededniu i w pierwszym okresie II wojny światowej, w: *Polska, Europa Środkowa, Europa Zjednoczona. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Józefowi Łaptosowi*, (red.) A. Kozera, W. Prażuch, P. Szyja, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2014.

2. KONFERENCJE

Referaty na konferencji

Krzysztof Malinowski:

Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Niemiec. Przebudowa polityki międzynarodowej: Network z neue Gestaltungsmächte? udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *Nowa rola Niemiec w Europie i na świecie. Seminarium eksperckie OSW*, organizator: Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 06.03.2014.

Stanisław Żerko:

Niemcy w koncepcjach politycznych ministra Józefa Becka, referat na konferencji: *Płk Józef Beck (1894-1944) - żołnierz, dyplomata, polityk*, organizatorzy: Katedra Historii Powszechnej Najnowszej Uniwersytetu Łódzkiego, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi, Łódź 09-10.10.2014;

Die deutsch-polnischen Beziehungen der Zwischenkriegszeit und die Ursprünge des Zweiten Weltkriegs, referat na konferencji: *Gab es einen Stalin-Hitler-Pakt?* organizator: Freie Universität Berlin, Berlin 21-22.02.2014;

Gab es einen Stalin-Hitler-Pakt? przewodniczenie sesji na konferencji: *Gab es einen Stalin-Hitler-Pakt?* organizator: Freie Universität Berlin, Berlin 21-22.02.2014.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty indywidualne

Współczesne Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w latach 2004-2013, kierownik: Krzysztof Malinowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2012-2014;

Pakt Trzech. Niemiecka „polityka sojuszy" 1939-1941/42, kierownik: Stanisław Żerko, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2012–2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

2. BIULETYN INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Krzysztof Malinowski:

Debata o odpowiedzialności Niemiec za sprawy międzynarodowe, 169/2014;

Stanowisko Niemiec wobec konfliktu na Ukrainie i implikacje dla Polski, 175/2014.

Zbigniew Mazur:

Rok 1914: Niemiecka narracja, 159/2014;

Niemcy strząsają winę, 168/2014.

3. IZ POLICY PAPERS

Zbigniew Mazur:

Niemcy - początki sporu o winę za I wojnę światową, w: *Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej*, 13/2014.

3. Stosunki polsko-niemieckie: przeszłość – teraźniejszość - – perspektywy (w tym Polonia w RFN)

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Marta Götz:

Zainteresowanie RFN polskim członkostwem w strefie euro. Perspektywa ekonomiczna, „Sprawy Międzynarodowe" 2014, nr 2, s. 121-130.

Natalia Jackowska:

O wielkości i trudnościach polskiej transformacji. Uwagi w związku z książką Tadeusza Mazowieckiego „Rok 1989 i lata następne. Teksty wybrane i nowe", Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2012, 504 ss., „Czasopismo Prawno-Historyczne" t. LXVI, z. 1, s. 477–485;

Od redakcji, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 1, s. 5–7;

Od redakcji, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 2, s. 5;

Od redakcji, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 3, s. 5–6.

Krzysztof Malinowski:

Polen - ein strategischer Partner Deutschlands in der EU? „WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik" 2015, Nr. 100, s. 67-74.

Michał Nowosielski:

Zaangażowanie Polaków mieszkających za granicą w działalność organizacji polonijnych, „Kultura i Edukacja" 2014, nr 1(101), s. 146-168;

O nieuchronności zmiany i potrzebie ciągłości. 70 lat Instytutu Zachodniego, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 3, s. 83-90.

Maria Rutowska:

Dom Pracy Naukowej Osieczna, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 3, s. 235-254;

Wstęp, „Sierakowskie Zeszyty Historyczne" 2014, nr 11, s. 9-14.

Redakcja monografii

Krzysztof Malinowski:

(red.) *Polen in Europa*, „WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik" Januar/ /Februar 2015, Nr. 100.

Artykuły w monografiach

Marta Götz:

Dominujące wątki niemieckiego dyskursu o kryzysie i przyszłości strefy euro. Źródła,

rozwiązania i wyzwania – kryzys w strefie euro z perspektywy RFN, w: *Nowe zjawiska w gospodarce Niemiec i polsko-niemieckich stosunkach gospodarczych*, (red.) J. Olszyński, A. Bielig, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2014, s. 69-97.

Natalia Jackowska:

Parlament Europejski jako forum współpracy polsko-niemieckiej, w: *Niemcy, Szwajcaria, Austria na arenie międzynarodowej. Polityka – kultura – społeczeństwo*, (red.) E. Kuczyński, M. Tomczyk, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014;

„Radość i nadzieja, smutek i trwoga" – Sobór Watykański II a społeczna rola Kościoła w okresie Polski Ludowej, w: *Sensus catholicus. Katolicy świeccy w Polsce Ludowej. Postawy – aktywność – myśl*, (red.) R. Ptaszyński, T. Sikorski, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014.

2. KONFERENCJE

Organizacja konferencji

Kultura i polityka kulturalna w Polsce i Niemczech po przełomie 1989 roku. Bilans, debaty, perspektywy, Instytut Zachodni, organizatorzy: Instytut Zachodni, Kulturpolitische Gesellschaft e.V. (Bonn), Poznań 11.-12.06.2014;

Edukacja polityczna w Polsce i w Niemczech. Historia, wyzwania, perspektywy, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Poznań 21.11.2014;

Jubileusz 70-lecia Instytutu Zachodniego, Poznań 12.12.2014.

Referaty na konferencji

Natalia Jackowska:

Kościół a państwo demokratyczne, wykład dla: Stowarzyszenie Bliżej Siebie i Natury, Lubasz 24.11.2014.

Piotr Kubiak:

Wyzwania dla polskiej edukacji obywatelskiej, przewodniczenie sesji na konferencji: *Edukacja polityczna w Polsce i w Niemczech. Historia, wyzwania, perspektywy*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Poznań 21.11.2014.

Krzysztof Malinowski:

Edukacja polityczna w Niemczech, przewodniczenie sesji na konferencji: *Edukacja polityczna w Polsce i w Niemczech. Historia, wyzwania, perspektywy*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Poznań 21.11.2014.

Zbigniew Mazur:

Niemiecka polityka pamięci, udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *Nowa rola Niemiec w Europie i na świecie. Seminarium eksperckie OSW*, organizator: Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 06.03.2014;

Kultura pamięci i tożsamość historyczna, wykład, organizator: Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa 11.09.2014;

Zwyciężeni (Niemcy). Polityki pamięci i dyskursy, referat na konferencji: *Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej. Tradycja chwały czy moralne zobowiązanie wobec współczesności?* organizatorzy: Instytut Zachodni, Ośrodek Analiz Politologicznych UW, Warszawa 26.06.2014.

Michał Nowosielski:

Attitudes of Poles Abroad to the 'New' Polish Diaspora Policy, referat na konferencji: *ECPR General Conference*, organizator: European Consortium for Political Research, Glasgow 03-06.08.2014;

Uwarunkowania sytuacji polskich organizacji w Niemczech, referat na konferencji: *II Kongres Organizacji Polskich w Niemczech*, organizatorzy: Konwent Organizacji Polskich w Niemczech, Związek Polaków w Niemczech „Rodło", Biuro Polonii w Berlinie, Europejski Instytut na rzecz Kultury i Mediów Polonicus VoG, Düsseldorf 17-18.10.2014;

The politics of Polish mobility after 2004, udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *A Decade of Mobility. Poles in Contemporary Migration Spaces*, organizatorzy: Ośrodek Badań nad Migracjami UW, Komitet Badań nad Migracjami PAN, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Narodowy Bank Polski, Warszawa 15.04.2014;

Polskie instytuty humanistyczne quo vadimus? udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *Rola i miejsce instytutów humanistycznych w systemie nauki polskiej i europejskiej*, organizator: Instytut Śląski, Opole 16-17.06.2014.

Witold Ostant:

Energiewende a polityka energetyczna Polski – szanse, wyzwania i zagrożenia, przewodniczenie sesji na konferencji: *Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego Polski a ochrona środowiska*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Politechnika Poznańska, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Fundacja na rzecz Czystej Energii, Poznań 16.04.2014.

Maria Rutowska:

Wysiedlanie ludności polskiej z Jarocina. Obóz przesiedleńczy w Cerkwicy, referat na konferencji: *Wysiedlanie Wielkopolan podczas okupacji niemieckiej 1939-1945*, organizator: Biblioteka Miejska w Jarocinie, Jarocin 9.10.2014;

Wysiedlenia ludności polskiej z Ostrowa Wielkopolskiego 1939-1949. Obóz przesiedleńczy w Skalmierzycach, referat na konferencji: *Wysiedlenia z Wielkopolski*, organizatorzy: Zespół Szkół Ogólnokształcących w Ostrowie Wielkopolskim, Ostrów Wielkopolski 08.09.2014;

Lager Glowna – niemiecki obóz przesiedleńczy na Głównej w Poznaniu, wykład otwarty Instytutu Zachodniego, organizatorzy: Instytut Zachodni, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu, Poznań 19.11.2014.

Andrzej Sakson:

Powiat poznański jako punkt na linii Berlin-Moskwa, referat na konferencji: *Spotkania Akademickie*, organizatorzy: Ośrodek Badań i Integracji Europejskiej, WSNHiD, Poznań 11.03.2014;

Deutsch-polnische Beziehungen. Stand und Perspektiven, referat na konferencji: *Kronacher Treffen*, organizator: LionsClub Kronach, Kronach 03.06.2014;

Stereotyp Polski i Polaków w Niemczech, wykład otwarty Instytutu Zachodniego, organizatorzy: Instytut Zachodni, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu, Poznań 17.06.2014.

Maria Wagińska-Marzec:

Transfer kultury z perspektywy lokalnych polityków i ludzi kultury, przewodniczenie sesji na konferencji: *Kultura i polityka kulturalna w Polsce i Niemczech po przełomie 1989 roku. Bilans, debaty, perspektywy,* organizatorzy: Instytut Zachodni, Kulturpolitische Gesellschaft e.V. (Bonn), Poznań 11.-12. 06.2014;

„Die Kunst rettet die Welt!/ Sztuka ratuje świat!" udział w panelu na konferencji: *Kultura i polityka kulturalna w Polsce i Niemczech po przełomie 1989 roku. Bilans, debaty, perspektywy*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Kulturpolitische Gesellschaft e.V. (Bonn), Poznań 11.-12. 06.2014.

PROJEKTY BADAWCZE

Projekty indywidualne

Współpraca międzysektorowa na rzecz adaptacyjności przedsiębiorstw. Wsparcie procesów modernizacyjnych i adaptacyjnych w regionie mazowieckim, udział w projekcie: Marta Götz, organizator: Instytut Zachodni, okres realizacji: 2013-2014; finansowany w ramach POKL Priorytet VIII „Regionalne kadry gospodarki", Działanie 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie", Poddziałania 8.1.2 „Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie";

Deutsch-polnische Geschichte 1945-2004, udział w projekcie: Krzysztof Malinowski, organizator: Deutsches Polen-Institut e.V., Darmstadt, okres realizacji: 2010-2014.

Projekty zbiorowe

Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej, kierownik: Krzysztof Malinowski, zespół: Ryszarda Formuszewicz, Michał Nowosielski, Zbigniew Mazur, Marcin Tujdowski, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2013-2016;

Archiwum II Wojny Światowej (1939-1945) Instytutu Zachodniego w Poznaniu, kierownik: Maria Rutowska, zespół: Piotr Kubiak, instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, okres realizacji: 2012-2015;

Documenta Occupationis, Tom I-VIII, instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, okres realizacji: 2014-2017;

Jubileusz 70-lecia Instytutu Zachodniego - prezentacja roli IZ w upowszechnianiu wiedzy o Niemczech i stosunkach polsko-niemieckich, kierownik: Jadwiga Kiwerska, instytucja finansująca: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, okres realizacji: 2014;

Edukacja polityczna w Polsce i Niemczech, kierownik: Piotr Kubiak, zespół: Radosław Grodzki, instytucja finansująca: Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, okres realizacji: 2014;

Polscy naukowcy w Niemczech, kierownik: Michał Nowosielski, instytucja finansująca: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, okres realizacji: 2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

2. BIULETYN INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Stanisław Żerko:

Polityka Józefa Becka w krzywym zwierciadle, 173/2014.

3. IZ POLICY PAPERS

Radosław Grodzki, Piotr Kubiak:

Niemiecki system kształcenia obywatelskiego. Wnioski dla Polski, 14/2014.

4. MEDIA

Tomasz Budnikowski:

Kościół wobec struktur europejskich, „Gazeta Wyborcza" 12.05.2014;

Andrzej Sakson:

Deutschland und Polen eng verbunden, „Neue Presse Kronach" 14.06.2014.

4. Przemiany społeczne i kulturowe na Ziemiach Zachodnich i Północnych

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Monografie

Marcin Tujdowski:

Społeczna granica. Postawy młodzieży zachodniego pogranicza Polski, Instytut Zachodni, Poznań 2014.

Artykuły w monografiach

Maria Rutowska:

O niemieckiej kulturze „ziemi lubuskiej”, w: *Regiony etnografii*, (red.) J. Schmidt, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2014, s. 121-139.

Andrzej Sakson:

Ermlander und Masuren in der Postmigrationsgesellschaft, w: *Ungeduld der Erkenntnis. Eine klischeewidrige Festschrift für Hubert Orłowski*, (hrsg.) W. Bielik, Cz. Karolak, M. Wojtczak, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main 2014, s. 223-230;

Hieronim Skurpski - europejski Mazur, w: *Artysta który miał świadomość spełnienia. Wspomnienia o Hieronimie Skurpskim*, (red.) J. Chłosta, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, Olsztyn 2014, s. 167–174;

Socjologia pogranicza społeczności postmigracyjnych Ziem Zachodnich i Północnych Polski. Kilka uwag o jej uprawianiu, w: *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej. Pogranicza i centra współczesnej Europy*, t. IX, cz. 1, (red.) M. Zielińska, B. Trzop, Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2014, s. 149-156.

2. KONFERENCJE

Referaty na konferencji

Andrzej Sakson:

Obwód Kaliningradzki a bezpieczeństwo Polski, referat na konferencji: *Wyzwania dla bezpieczeństwa Polski*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Akademia Obrony Narodowej, Wojskowa Akademia Techniczna, Poznań 15.01.2014;

Praca organiczna i etos Wielkopolan, referat na konferencji: *Akademia Europejska*, organizatorzy: Instytut Badań i Edukacji Europejskiej, WSNHiD, Poznań 18.03.2014.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty zbiorowe

Stworzenie bazy tekstowej pamiętników ze zbiorów Instytutu Zachodniego, kierownik: Andrzej Sakson, zespół: Marcin Tujdowski, instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, okres realizacji: 2013-2015;

Tumaczenie na język niemiecki i wydanie książki Andrzeja Saksona pt. „Od Kłajpedy do Olsztyna. Współcześni mieszkańcy byłych Prus Wschodnich: Kraj Kłajpedzki, Obwód Kaliningradzki, Warmia i Mazury”, kierownik: Andrzej Sakson; instytucja finansująca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, okres realizacji: 2013–2015.

5. Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych (w tym stosunki transatlantyckie)

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

1. PUBLIKACJE

Artykuły w czasopismach

Tomasz Budnikowski:

Praca skrócona jako jeden ze sposobów ograniczania bezrobocia w okresie kryzysu 2008--2009, „Optimum. Studia Ekonomiczne" 2014, nr 2(68), s. 132-148.

Marta Götz:

Annäherung an die Eurozone, „WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik" 2014, Nr. 94, s. 113-118;

Dekada w UE. Sukcesy, porażki, wyzwania. Podsumowanie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, „Magazyn THINKTANK" wiosna 2014, s. 1-9;

Stabilność makroekonomiczna i konkurencyjność krajów Grupy Wyszehradzkiej (V4) w okresie poakcesyjnym na tle RFN, „Czasopismo Ekonomia i Zarządzanie" 2014, nr 4, s. 30-39;

Stabilność i konkurencyjność w UE – retrospekcja. Próba oceny zmiany potencjału polskiej gospodarki do konkurowania i współpracy w ramach Unii, „Przegląd Ekonomiczny. Kwartalnik Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego" 2014, nr 11-12, s. 19–26;

Polsko-amerykańskie wzajemne inwestycje bezpośrednie, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 4, s. 135–158;

Zastosowanie metodologii teorii ugruntowanej (GTM) w badaniu koopetycji w klastrach, „Problemy Zarządzania" 2014, vol.12, nr 3 (47), s. 185–205;

How to Investigate Polish Clusters' Attractiveness for Inward FDI? Addressing Ambiguity Problems, „International Journal of Management and Economics" (Zeszyty Naukowe KGŚ), July–September 2014, No. 43, s. 74–93;

Economic Aspects of Transatlantic Relations, „Przegląd Zachodni" Special Number I/2014, s. 151-164.

Natalia Jackowska:

Spóźnione aggiornamento? Integracja europejska jako element polskiej dyskusji o Kościele w świecie współczesnym, w: *Studia soborowe. Historia i recepcja Vaticanum II*, (red.) M. Białkowski, Group Media, Toruń 2014.

Jadwiga Kiwerska:

Unia Europejska jako gracz międzynarodowy - perspektywa amerykańska, „Przegląd Zachodni" 2014, nr 4, s. 101-119;

Determinants of American Policy towards Europe, „Przegląd Zachodni" Special Number I/2014, s. 113-128.

Witold Ostant:

Program polskiej energetyki jądrowej - uwarunkowania i prognozy w kontekście założeń Energiewende, „Przegląd Naukowo-Metodyczny" 2014, nr 3, s. 1069-1083.

Ilona Romiszewska:

China as an Economic Partner of the US and the European Union, „Przegląd Zachodni" Special Number I/2014, s. 165–185.

Andrzej Sakson:

Polen und Ukraine - konfliktreiches Verhältnis, „WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik" 2014, Nr. 97, s. 71–79.

Sebastian Wojciechowski:

Common Security and Defence Policy of the European Union, „Przegląd Zachodni" Special Number I/2014, s. 51–68;

Analysis and Assessment of Conclusions in The White Book Regarding Threats and Challenges in EU Common Security and Defence Policy, „Przegląd Strategiczny" 2014, nr 7, s. 31–42;

How Could We Explore the Terrorist Issue? „Przegląd Strategiczny" 2013, nr 2, s. 31–45;

„Egipskie ciemności…", czyli od autorytaryzmu do autorytaryzmu, „Przegląd Politologiczny" 2014, nr 1, s. 231-252.

Monografie

Marta Götz:

Polskie bezpośrednie inwestycje za granicą. Metodologia teorii ugruntowanej, Instytut Zachodni, Poznań 2014.

Sebastian Wojciechowski:

Understanding Contemporary Terrorism and Counterterrorism, Wydawnictwo Naukowe WSB, Dąbrowa Górnicza 2014.

Redakcja monografii

Joanna Dobrowolska-Polak:

Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej, IZ Policy Papers 13/2014.

Witold Ostant:

(współred.*) Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego a ochrona środowiska*, Fundacja na rzecz Czystej Energii, Poznań 2014.

Sebastian Wojciechowski:

(współred.) *Bezpieczeństwo Polski. Współczesne wyzwania*, Difin, Warszawa 2014.

Artykuły w monografiach

Joanna Dobrowolska-Polak:

Humanitarian Diplomacy of the European Union, w: *Open Europe: Cultural Dialogue across Borders*, Vol. 5: *New Diplomacy in Open Europe*, (red.) B. Curyło, J. Kulska, A. Trzcielińska-Polus, Uniwersytet Opolski, Opole 2014;

Stanowisko Polski wobec operacji wojskowych Unii Europejskej w Afryce, w: *Operacje wojskowe Unii Europejskiej w Afryce*, (red.) B. Przybylska-Maszner, Wydawnictwo UAM, Poznań 2014.

Jadwiga Kiwerska:

Woodrow Wilson i przegrana batalia o Ligę Narodów, w: *Polska - Europa Środkowa - Europa Zjednoczona*, (red.) A. Kozera, W. Prażuch, P. Szyja, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2014;

„Doktryna Busha" i jej odbiór w Europie, w: *Śladami Mistrza*, (red.) Instytut Historii UAM, Poznań 2014;

Kwestie bezpieczeństwa w stosunkach polsko-amerykańskich. Trendy i perspektywy, w: *Bezpieczeństwo Polski. Współczesne wyzwania*, (red.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Difin, Warszawa 2014.

Witold Ostant:

Operacja wojskowa EUTM Mali, w: *Operacje wojskowe Unii Europejskiej w Afryce*, (red.) B. Przybylska-Maszner, Wydawnictwo UAM, Poznań 2014;

Bilans energetyczny Polski w kontekście rządowych planów budowy siłowni jądrowej, w: *Bezpieczeństwo energetyczne: rynki surowców i energii - teraźniejszość i przyszłość*, t. 1, (red.) P. Kwiatkiewicz, Fundacja na rzecz Czystej Energii, Poznań 2014.

Sebastian Wojciechowski:

Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego RP a problemy i wyzwania w zakresie WPBiO UE, w: *Bezpieczeństwo Polski. Współczesne wyzwania*, (red.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Difin, Warszawa 2014;

Nanoterroryzm - nowe badania nad terroryzmem, w: *Wielowymiarowość politologii*, (red.) J. Marszałek-Kawa, A. Chodubski, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014.

2. KONFERENCJE

Organizacja konferencji

Wyzwania dla bezpieczeństwa Polski, organizatorzy: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Wojskowa Akademia Techniczna, Poznań 15.01.2014;

Civil Security in a Multi-level Perspective. Citizens, National Administrative Structures and the EU, organizatorzy: Instytut Zachodni, Instytut Socjologii UAM, Poznań 17.02.2014;

I Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego Polski a ochrona środowiska, organizatorzy: Instytut Zachodni, Politechnika Poznańska, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Fundacja na rzecz Czystej Energii, Poznań 18.06.2014;

IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energi”, organizatorzy: Instytut Zachodni, Politechnika Poznańska, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu, sieć naukowa EnSePol - Energy Security Poland, Poznań, 20.11.2014;

The „Next Step” in the Development of Civil Society in Central and Eastern Europe? organizatorzy: Instytut Zachodni, Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Instytut Socjologii UAM, Poznań 04.12.2014.

Referaty na konferencji

Tomasz Budnikowski:

Unia Europejska 10 lat po największym rozszerzeniu, udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *Unia Europejska 10 lat po największym rozszerzeniu*, organizatorzy: Katedra Europeistyki/ Centrum Doskonałości Jean Monnet UEP, Instytut Zachodni, Poznań 24.-25.04.2014.

Joanna Dobrowolska-Polak:

Strategia udziału Polski w operacjach pokojowych i misjach stabilizacyjnych, referat na konferencji: *Wyzwania dla bezpieczeństwa Polski*, Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Akademia Obrony Narodowej, Wojskowa Akademia Techniczna, Poznań 15.01.2014;

Humanitarian Diplomacy of the European Union, referat na konferencji: *Open Europe - Cultural Dialogue across Borders*, organizator: Uniwersytet Opolski, Opole 15-16.04.2014;

Koncepcja udziału Polski w misjach pokojowych i stabilizacyjnych, referat na konferencji: *Polska w Europie 1989-2014*, organizator: Politechnika Koszalińska, Instytut Polityki Społecznej i Stosunków Międzynarodowych, Mielno-Unieście 28-29.04.2014;

Koncepcja udziału Polski w operacjach pokojowych i misjach stabilizacyjnych, referat na konferencji: *Polacy w misjach poza granicami państwa. Historia, doświadczenia, perspektywy*, organizatorzy: Zarząd Główny Stowarzyszenia Kombatantów Misji Pokojowych ONZ, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 28.05.2014.

Marta Götz:

Polskie inwestycje bezpośrednie w Europie Zachodniej z perspektywy metodologii teorii ugruntowanej, referat na konferencji: *Badania i studia europejskie w perspektywie ekonomicznej*, Katedra Studiów Europejskich Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 31.03.2014.

Exploring Foreign Direct Investment from Poland using Grounded Theory Method, referat na konferencji: *International Entrepreneurship and Internationalization of Firms in Visegrad Countries V4*, organizatorzy: Cracow University of Economics (Poland), University of Economics in Prague (Czech Republic), University of Miskolc (Hungary), Slovak University of Agriculture (Slovakia), Gdansk University of Technology (Poland), Kraków 03.04.2014;

Innovations in solving Eurozone crisis – review of some unconventional proposals, referat na konferencji: *Innovations and Emerging Technologies for the Prosperity and Quality of Life in Poland and EU*, organizatorzy: Centrum Badawcze TIGER (Transformacji, Integracji i Globalizacji Gospodarczej), Centrum Badań Ewaluacyjnych i Prognostycznych (CIASF) oraz Centrum Zrównoważonego Rozwoju Akademii Leona Koźmińskiego, Warszawa 27-28.11.2014;

Perspektywy i wyzwania integracji europejskiej, udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *Perspektywy i wyzwania integracji europejskiej*, organizatorzy: Wydział Nauk Ekonomicznych UW, Narodowy Bank Polski, Warszawa 18.-19.09.2014;

The Euro Crisis and Its Aftermath - Panel discussion with J.P. Ferry, udział w panelu dyskusyjnym, organizatorzy: ESMT i Hertie School of Governance and DIW Berlin, Berlin 23.06.2014;

Unia Europejska 10 lat po największym rozszerzeniu, udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *Unia Europejska 10 lat po największym rozszerzeniu*, organizatorzy: Katedra Europeistyki/Centrum Doskonałości Jean Monnet UEP, Instytut Zachodni, Poznań 24-25.04.2014;

Okrągły Stół: Bilans dziesięciolecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej, udział w panelu dyskusyjnym, organizator: THINKTANK, Warszawa 07.03.2014;

Challenges for International Business and Teaching in the CEE Region – Towards an Integrative Perspective, udział w panelu dyskusyjnym, organizator: filia Academy of International Business (AIB) – UEP, Poznań 24.01.2014.

Jadwiga Kiwerska:

Stosunki polsko-amerykańskie w zakresie bezpieczeństwa. Wyzwania i prognozy, referat na konferencji: *Wyzwania dla bezpieczeństwa Polski*; organizatorzy: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Wojskowa Akademia Techniczna, Poznań 15.01.2014;

Kulisy Białego Domu - sylwetki amerykańskich prezydentów, wykład otwarty Instytutu Zachodniego, organizatorzy: Instytut Zachodni, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu, Poznań 21.05.2014;

Ukraina - wyzwanie dla polskiej polityki, referat na konferencji: *Konwersatorium Europejsko-Samorządowe*, organizatorzy: Instytut Edukacji Europejskiej, WSNHiD, Poznań 16.05.2014;

Priorytety polskiej polityki zagranicznej w ostatnim 25-leciu, referat na konferencji: *Debata o 25-leciu Wolności*, organizatorzy: Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej, Ośrodek Kultury – Łazarz, Poznań 05.06.2014;

Wstąpienie Polski do NATO, referat na konferencji: *Debata o 25-leciu Wolności*, organizator: Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu, Poznań 26.11.2014;

Zwycięzcy: Amerykańska pamięć o Wielkiej Wojnie, udział w panelu dyskusyjnym na konferencji: *Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej. Tradycja chwały czy moralne zobowiązania wobec współczesności?* organizatorzy: Instytut Zachodni, Ośrodek Analiz Politologicznych UW, Instytut Nauk Politycznych UW, Warszawa 26.06.2014;

Geohistoria Europy/Wilsonowska wizja Europy, udział w panelu dyskusyjnym: *I Ogólnopolski Kongres Europeistyki - Polska w procesie integracji europejskiej - dekada doświadczeń*, organizator: Instytut Europeistyki WDiNP UW, Warszawa 18-20.09.2014.

Michał Nowosielski:

Civil Society, Civic Activism and The Public Sphere, przewodniczenie sesji na konferencji: *The „Next Step" in the Development of Civil Society in Central and Eastern Europe?* organizatorzy: Instytut Zachodni, Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Instytut Socjologii UAM, Poznań 4.12.2014;

The Final Discussion, and Recapitulation of the Conference, udział w panelu dyskusyjnym: *The „Next Step" in the Development of Civil Society in Central and Eastern Europe?* organizatorzy: Instytut Zachodni, Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Instytut Socjologii UAM, Poznań 4.12.2014.

Witold Ostant:

W poszukiwaniu optymalnej drogi rozwoju - wyzwania stojące przed Polską do 2050 r., referat na konferencji: *IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii*; organizatorzy: Instytut Zachodni, Politechnika Poznańska, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu, sieć naukowa EnSePol - Energy Security Poland, Poznań 20.11.2014;

Program Polskiej Energetyki Jądrowej - uwarunkowania i prognozy, referat na konferencji: *Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego Polski a ochrona środowiska*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Politechnika Poznańska, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Fundacja na rzecz Czystej Energii, Poznań, 18.06.2014;

EUTM Mali 2013 - europejska projekcja siły w regionie Afryki Zachodniej, referat na konferencji: *Europa XXI wieku. Polska, Europa i świat 10 lat po rozszerzeniu Unii Europejskiej z 2004 roku. Diagnozy i scenariusze na przyszłość*, organizator: Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Collegium Polonicum w Słubicach, Słubice 6-7.02.2014;

Zagadnienia energetyki w ujęciu geopolitycznym, przewodniczenie sesji na konferencji: *IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bezpieczeństwo energetyczne - rynki surowców i energii"*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Politechnika Poznańska, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Szczeciński, sieć naukowa EnSePol - Energy Security Poland, Poznań 19-20.11.2014.

Andrzej Sakson:

Rosja Putina a konflikt na Ukrainie, referat na konferencji: *Seminarium Samorządowe*, organizatorzy: Ośrodek Badań i Edukacji Europejskiej, WSNHiD, 21.03.2014;

Polen und Ukraine, referat na konferencji: *Ukraine zwischen Ost und West*, organizatorzy: Uniwersytet w Poczdamie, redakcja „WeltTrends", Poczdam 29.03.2014;

East-West Migration of Migrant Workers - exemple of Poland, referat na konferencji: *East-West Migration in Europe, 64 Kongres AWR*, organizator: AWR - Association for the Study of the World Refuge Problem, Poznań 21.-22.09. 2014;

Polscy migranci zarobkowi w Europie. Przyczyny, mechanizmy, konsekwencje, referat na konferencji: *Społeczne oblicza Europy XXI wieku*, organizator: PWSZ w Pile, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Uniwersytet w Poczdamie, Piła 20.-21.11.2014;

Migracje zarobkowe w Europie, przewodniczenie sesji na konferencji: *Społeczne oblicza Europy XXI wieku*, organizator: PWSZ w Pile, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Uniwersytet w Poczdamie, Piła 21.11.2014.

Sebastian Wojciechowski:

Bezpieczeństwo a demokracja w państwach arabskich, referat na konferencji: *Proces przemian politycznych, gospodarczych i społecznych w państwach arabskich po 2010 roku*, organizator: Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 24-25.11.2014;

Bezpieczeństwo Polski na początku XXI wieku, przewodniczenie sesji na konferencji: *Bezpieczeństwo Polski na początku XXI wieku*, organizatorzy: Instytut Zachodni, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 15.01.2014;

Proces przemian politycznych, gospodarczych i społecznych w państwach arabskich po 2010 roku, przewodniczenie sesji na konferencji: *Proces przemian politycznych, gospodarczych i społecznych w państwach arabskich po 2010 roku*, organizator: Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 24.-25.11.2014;

Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony UE, przewodniczenie sesji na konferencji: *Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony UE*, organizator: Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM, Poznań 03.06.2014;

Terrorism in Afganistan, referat na konferencji: *Crisis Management and Border Security*, organizator: OBWE, Duszanbe (Tadżykistan) 26.10.2014;

Crisis Management and Border Security, przewodniczenie sesji na konferencji: *Crisis Management and Border Security*, organizator: OBWE, Duszanbe (Tadżykistan) 26.10.2014.

3. PROJEKTY BADAWCZE

Projekty indywidualne

Polskie inwestycje bezpośrednie na dojrzałych rynkach Unii Europejskiej. W kierunku teorii ugruntowanej, kierownik: Marta Götz, instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki, okres realizacji: 2012-2014.

Projekty zbiorowe

Outward FDI Policies in Visegrad Countries, kierownik: Marta Götz, organizator: Instytut Zachodni; instytucja finansująca: Small Grants Visegrad Fund; okres realizacji: 2014–2015;

Pułaski dla obronności Polski, udział: Sebastian Wojciechowski, instytucja finansująca: Fundacja im. K. Pułaskiego, okres realizacji: 2014–2015;

UE COST - European Network for Conflict Research (ENCoRe), udział: Joanna Dobrowolska-Polak, organizator: ETH Zurych, okres realizacji: 2014.

II. DZIAŁALNOŚĆ EKSPERCKA

Sebastian Wojciechowski:

Contemporary Terrorism and Counterterrorism, dla OBWE, 10.2014.

2. BIULETYN INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Jadwiga Kiwerska:

Amerykański „pivot" ku Europie - jako efekt wydarzeń na Ukrainie? 161/2014;

The US pivot towards Europe - an upshot of Ukrainian developments? 161/2014;

Rosjo, miej się na baczności. Ameryka wraca! 164/2014;

Look out, Russia, the US is back! 164/2014;

Porażki Obamy na Bliskim Wschodzie, 167/2014;

Obama's failure in the Middle East, 167/2014.

3. IZ POLICY PAPERS

Jadwiga Kiwerska:

Amerykańska pamięć o I wojnie światowej, w: *Polityka pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej*, (red.) J. Dobrowolska-Polak, „IZ Policy Papers" 2014, nr 13, s. 77-92.

4. MEDIA

Jadwiga Kiwerska:

Amerykańskie Święto Dziękczynienia, „Głos Wielkopolski" 27.11.2014.

Sebastian Wojciechowski:

Nasz człowiek w OBWE, „Życie Uniwersyteckie" 09.12.2014;

Prof. Sebastian Wojciechowski ekspertem OBWE, „Głos Wielkopolski" 30.10.2014;

Rocznica zamachów z 11 września, „Głos Wielkopolski" 11.09.2014.

WYDAWNICTWO

Istniejące od 1945 r. Wydawnictwo Instytutu Zachodniego stanowi integralną część poznańskiej placówki, co określa jego profil edytorski. Trwająca już 70 lat działalność Wydawnictwa zaowocowała blisko 500 pozycjami zwartymi, 340 zeszytami „Przeglądu Zachodniego" oraz 75 numerami czasopism w językach niemieckim, angielskim i francuskim. Oficyna publikuje rozprawy pracowników Instytutu oraz autorów z innych ośrodków naukowych w kraju i za granicą. Wydawane prace naukowe i popularnonaukowe mają walor poznawczy, edukacyjny i społeczny. Publikacje stanowią formę monitorowania oraz analizy przemian społecznych i kulturowych, procesów politycznych i gospodarczych, dokonujących się w relacjach polsko-niemieckich, a także w Niemczech i we współczesnym świecie.

W okresie objętym sprawozdaniem ukazało się 14 woluminów: 4 pozycje zwarte (110 ark. wyd.) i 7 numerów „Przeglądu Zachodniego" – w tym trzy w języku angielskim (170 ark. wyd.). Łączna liczba arkuszy wydawniczych wynosi 280.

Z wydawnictw zwartych ukazały się:

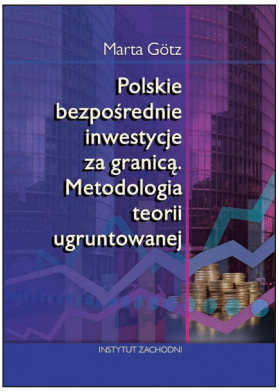

Marta Götz, ***Polskie bezpośrednie inwestycje za granicą. Metodologia teorii ugruntowanej***, Studia Europejskie nr 18, 290 ss.

Studium teoretyczno-empiryczne dotyczące istotnego – z punktu widzenia rozwoju polskiej przedsiębiorczości – zagadnienia internacjonalizacji działalności gospodarczej polskich przedsiębiorstw wpisuje się także w nurt badań nad umiędzynarodowieniem firm z krajów rozwijających się. O ile aktywność inwestycyjna podmiotów z gospodarek wysoko rozwiniętych została dotąd dość dobrze rozpoznana, o tyle wciąż niewiele jest prac na temat zagranicznych inwestycji bezpośrednich podejmowanych przez przedsiębiorstwa z gospodarek rozwijających się. Tymczasem te właśnie firmy od początku XXI w. rozpoczęły zagraniczną ekspansję, upatrując w tym sposób na czerpanie korzyści z posiadanych przewag konkurencyjnych i budowanie nowych w związku z dostępem do światowych zasobów materialnych i niematerialnych.

Zjawisko zagranicznej aktywności inwestycyjnej polskich przedsiębiorstw zostało zbadane z wykorzystaniem metodologii teorii ugruntowanej. Próba wyjaśnienia jej uwarunkowań i skutków – na podstawie ocen i opinii uzyskanych od przedstawicieli objętej badaniem grupy polskich firm, pozwoliła na sformułowanie hipotezy dotyczącej ekspansji polskich podmiotów gospodarczych na dojrzałych rynkach zachodnich. Doświadczenie przedsiębiorstw, zwłaszcza tych, które uzyskały sukces w efekcie internacjonalizacji, ma istotne znaczenie dla dalszych perspektyw polskich inwestycji zagranicznych.

Grażyna Strnad, ***Korea. Polityka Południa wobec Północy w latach 1948-2008. Zmiana i kontynuacja***, Prace Instytutu Zachodniego nr 90, 600 ss.

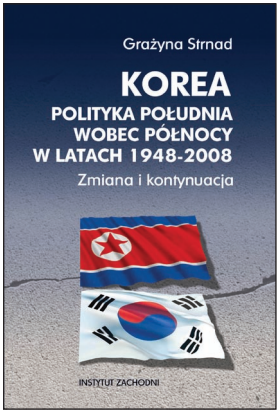

Monografia dotyczy polityki Korei Południowej wobec Korei Północnej w latach 1948-2008. W swoich badaniach nad charakterem, zasięgiem i skutkami tej polityki autorka bierze pod uwagę zarówno spuściznę historyczną, uwarunkowania międzynarodowe, jak i sytuację wewnętrzną.

Stosunki międzykoreańskie, w postaci nierozwiązanego sporu, stanowiące pozostałość okresu zimnowojennej rywalizacji wielkich mocarstw, obrazują dylematy tożsamościowe narodu koreańskiego i południowokoreańskiego państwa. Istniejący w południowokoreańskiej polityce konflikt między dwoma tożsamościami (koreańską tożsamością etniczną a południowokoreańską tożsamością polityczną) można przedstawić w pytaniu: Kim są dla siebie Koreańczycy zamieszkujący dwa państwa koreańskie - „braćmi (*dongp'o*) czy wrogami (*chujŏk*)"? Czym są dla siebie dwa państwa koreańskie, utworzone na fundamentach zimnowojennego podziału świata, które zamieszkuje jeden naród koreański? Należy przecież pamiętać, że Korea była przez wieki jednym państwem i jednym narodem, w którym Koreańczycy tworzyli wspólną dla siebie mitologię, historię i kulturę.

Przedstawioną w książce politykę międzykoreańską cechuje w wielu aspektach zarówno zmienność, jak i kontynuacja. Na przestrzeni lat 60. polityka konfrontacji i wzajemnej wrogości przeplatała się z polityką dialogu, pojednania i współpracy. Stosunki między Koreą Południową a Koreą Północną po zakończeniu zimnej wojny okazały się procesem bardzo złożonym i nieciągłym. Z czasem w dialogu międzykoreańskim, w którym dominowały czynniki zewnętrzne (w latach 70. zbliżenie chińsko-amerykańskie czy latach 90. koniec zimnej wojny), coraz większą rolę zaczęły odgrywać czynniki wewnętrzne, następowała „koreanizacja" problemu koreańskiego.

Marcin Tujdowski, ***Społeczna granica. Postawy młodzieży zachodniego pogranicza Polski***, Ziemie Zachodnie – Studia i Materiały nr 27, 251 ss.

Pogranicze polsko-niemieckie od ponad dwóch dekad, ze względu na dokonujące się tam przemiany społeczne i polityczne, podlega wieloaspektowej eksploracji badawczej. W tym nurcie mieści się praca Marcina Tujdowskiego, który podjął wysiłek analizy udziału mieszkańców tego obszaru w tych przemianach. Zapoczątkowała je transformacja ustrojowa w obu krajach w latach 1989-1990, a przyspieszyło przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, a wcześniej do strefy Schengen. W zmianie sytuacji politycznej

dostrzegano szansę na rozwój współpracy transgranicznej, jednak rzeczywistość zweryfikowała takie myślenie. Okazało się, że mimo bliskości terytorialnej obszary po obu stronach granicy nadal stanowią dwa odrębne pogranicza – polskie i niemieckie. Mimo intensyfikacji kontaktów po zniesieniu reżimu granicznego nadal są to dwie różne wspólnoty, podzielone barierą językową, mentalną i ekonomiczną. Bariera ta okazała się silniejsza niż oddzielenie granicą. Zmiany tego stanu rzeczy następują powoli, np. w wyniku migracji Polaków do przygranicznych regionów Niemiec.

Przeszkodą w pogłębieniu współpracy Polski i Niemiec na obszarze przygranicznym jest też różnica interesów i odmienne postrzeganie pogranicza. Peryferyjność tego obszaru po stronie niemieckiej charakteryzuje się takimi zjawiskami, jak np. zapaść demograficzna, wyludnianie się miast. Po polskiej stronie granicy opinie młodzieży wskazują, że nie zamierza ona wiązać się na trwałe ze swoimi lokalnymi ojczyznami, postrzegając je jako niezbyt atrakcyjne miejsca do życia. Z umiarkowanym entuzjazmem podchodzi też do kwestii współpracy transgranicznej. Wiele wskazuje więc na to, że po polskiej stronie granicy pojawią się wkrótce podobne problemy, jak w sąsiednim kraju. Trudno jednak jednoznacznie określić, czy współpraca między Polską a Niemcami pozwoli uwzględnić specyfikę tego obszaru, tak by można z większym optymizmem patrzeć na jego dalsze perspektywy rozwoju.

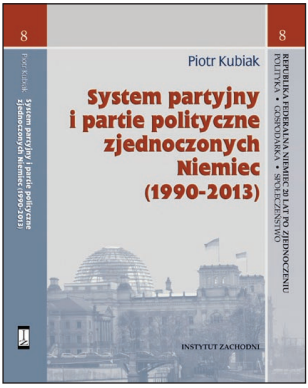

Piotr Kubiak, ***System partyjny i partie polityczne zjednoczonych Niemiec (1990-2013)***, t. VIII z serii „Republika Federalna Niemiec – 20 lat po zjednoczeniu", Studium Niemcoznawcze nr 93, 306 ss.

Prezentowana książka jest próbą analizy przemian, jakie miały miejsce na niemieckiej scenie politycznej po zjednoczeniu Niemiec. Zdaniem autora, po włączeniu w 1990 r. byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej w struktury Republiki Federalnej Niemiec uformował się system partyjny zjednoczonych Niemiec cechujący się znacznym zróżnicowaniem w ujęciu geograficznym (opozycja wschód-zachód), wynikającym z odrębnych tradycji i różnej sytuacji społeczno-gospodarczej obu części Niemiec. Ów system stał się bardziej podatny na zmiany aniżeli system partyjny RFN przed 1990 r.

Książka składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia i aneksu zawierającego zestawienie wyników wyborów do Bundestagu, Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych w latach 1990-2013. W rozdziale pierwszym opisana została ewolucja systemu partyjnego i niemieckich partii politycznych w latach 1871-1990. Rozdział drugi przynosi szerokie omówienie konstytucyjnoprawnych ram funkcjonowania partii politycznych w Niemczech na podstawie Ustawy Zasadniczej, Ustawy o partiach politycznych z 1967 r. i orzecznictwa Federalnego Trybunału Konstytucyjnego. W dalszej części tego rozdziału omówione zostało fi-

nansowanie partii politycznych, ich organizacja, system wyborczy, a także wpływ federalizmu na funkcjonowanie partii politycznych w Niemczech. Najobszerniejszy w pracy rozdział trzeci poświęcony został analizie przemian zachodzących w obrębie największych niemieckich partii politycznych. W rozdziale czwartym, przedstawiającym zmiany systemowe, autor skupił się na takich aspektach, jak: kształtowanie się płynnego systemu pięciu partii po 1990 r., zróżnicowane preferencje wyborcze w obu częściach Niemiec, pola konfliktów w obrębie niemieckiego systemu partyjnego czy też potencjał koalicyjny poszczególnych partii. Wskazane zostały tutaj również przyczyny „kryzysu" niemieckich partii politycznych oraz krytyki niemieckiego modelu państwa partii. Ostatni rozdział poświęcony został analizie wyników wyborów do Bundestagu z 2013 r., które stanowią odzwierciedlenie zmiany układu sił na niemieckiej scenie politycznej (pojawienie się AfD i klęska FDP).

SERIA „IZ POLICY PAPERS"

Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej, (red.) Joanna Dobrowolska-Polak, nr 13, 139 ss.

I wojna światowa zwana Wielką Wojną była kataklizmem, który rozpoczął wiek konfliktów i globalnych podziałów. Działania wojenne spolaryzowały świat, angażując dzięki powiązaniom sojuszniczym 33 państwa. Konflikt toczył się między państwami centralnymi: Niemcami, Austro-Węgrami, Turcją, Bułgarią a państwami Ententy: Francją, Wielką Brytanią, Rosją oraz Włochami, Serbią i Stanami Zjednoczonymi. Poległo 8 mln ludzi, ponad 20 mln zostało rannych. Trauma ofiar dotknęła całą Europę.

100. rocznica wybuchu I wojny światowej przykuwała uwagę opinii publicznej w różnych krajach europejskich. Towarzyszyła temu refleksja o potrzebie głębszego zinterpretowania wydarzeń sprzed wieku w kontekście współczesności, zwłaszcza w obliczu wielu niewiadomych, wiążących się z przyszłością projektu europejskiego, a także z problemem wojny i przemocy jako zdyskredytowanych narzędzi rozstrzygania konfliktów międzyludzkich. Rocznicowe obchody służyły wspominaniu ofiar, lecz jednocześnie artykułowaniu różnych narodowych aspiracji oraz rozważaniom nad przyczynami, które doprowadziły do zrujnowania porządku opartego na równowadze sił w ramach koncertu mocarstw. Te odmienne narracje historyczne każą postawić pytanie, czy mamy do czynienia z koegzystencją, czy rywalizacją narodowych polityk pamięci i jakie to może mieć znaczenie dla obecnych i przyszłych procesów integracyjnych na kontynencie europejskim.

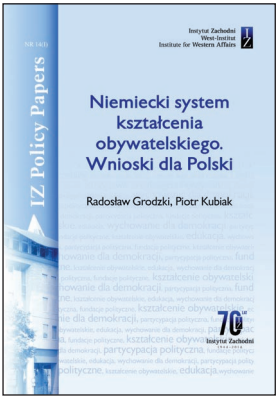

Radosław Grodzki, Piotr Kubiak, ***Niemiecki system kształcenia obywatelskiego. Wnioski dla Polski***, nr 14, 65 ss.

System edukacji obywatelskiej funkcjonujący w RFN jest bardzo rozbudowany, zinstytucjonalizowany i cieszy się wsparciem państwa zarówno na szczeblu federalnym, jak i poszczególnych krajów. Kształcenie obywatelskie realizowane jest nie tylko na poziomie szkolnym. W proces pozaszkolnej edukacji obywatelskiej zaangażowanych jest wiele podmiotów instytucjonalnych, jak i pozainstytucjonalnych. Są to instytucje o charakterze publicznym finansowane przez państwo: Centrala Kształcenia Politycznego i sieć krajowych central kształcenia politycznego, oraz podmioty niepubliczne korzystające z dotacji ze środków publicznych lub ubiegające się o wsparcie ze źródeł prywatnych – zaliczają się do nich zarówno instytucje o zasięgu ogólnonarodowym: kościoły, partie polityczne, związki zawodowe, które poprzez wyspecjalizowane jednostki (organizacje kościelne, fundacje polityczne, organizacje związkowe) zajmują się edukacją obywatelską, jak i instytucje zawodowe zajmujące się kształceniem, a także różnego rodzaju organizacje pozarządowe i ośrodki lokalne (muzea, domy edukacyjne, miejsca pamięci itp.).

Zaletą rozwiązania niemieckiego jest bliska współpraca tych podmiotów, oparta na ponadpartyjnym konsensusie w obszarze edukacji obywatelskiej, której celem jest pogłębienie i umacnianie demokracji oraz idei społeczeństwa obywatelskiego. W okresie 60 lat powojennego kształcenia obywatelskiego udało się w Niemczech przejść drogę od nauczenia obywateli zasad demokracji aż do wykształcenia modelu obywatela dojrzałego, potrafiącego korzystać z możliwości, jakie daje funkcjonowanie w ramach społeczności obywatelskiej i świadomie partycypującego w życiu politycznym państwa.

„PRZEGLĄD ZACHODNI”

Czasopismo naukowe Instytutu Zachodniego wydawane jest nieprzerwanie od blisko siedemdziesięciu lat. Jego problematykę określa hasło: Polska – Niemcy – Europa. Poszczególne zeszyty mają stałą strukturę wewnętrzną z podstawowymi działami: artykuły, materiały, przeglądy i komentarze, raporty, polemiki i dyskusje, oceny i omówienia, kronika naukowa. Periodyk ukazuje się w nakładzie 400 egzemplarzy, dociera do wielu ośrodków naukowych, instytucji politycznych i społecznych, bibliotek, archiwów i indywidualnych czytelników, zarówno w kraju, jak i ponad 20 państwach świata. Każdy z artykułów zaopatrzony jest w abstrakt w języku angielskim. Redaktorem naczelnym czasopisma jest dr Natalia Jackowska.

W 2014 r. ukazały się 4 numery w języku polskim oraz 3 numery w języku angielskim.

Numer 1, 2014

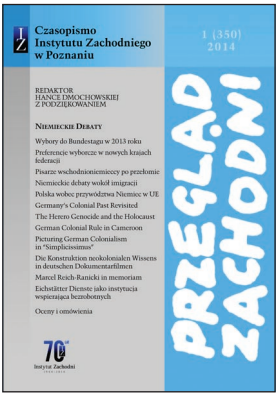

Edycję 2014 kwartalnika Instytutu Zachodniego otwiera numer opatrzony tytułem **„Niemieckie debaty”**. Zamieszczone w nim teksty ukazują wybrane, różnorodne płaszczyzny życia publicznego Republiki Federalnej Niemiec w procesie dynamicznych zmian. Wybory parlamentarne, które wyłoniły Bundestag XVIII kadencji, jak i poprzedzająca je kampania polityczna wykazały potencjał kierowanej przez Angelę Merkel chadecji, zdolnej w okresie kryzysu gospodarki i strefy euro wypracować trzecie zwycięstwo wyborcze. Na niemieckiej scenie politycznej wyraźnie zarysowane zostały również tendencje, które nie pozwolą jej zastygnąć w utartych schematach. A choć od zjednoczenia dwóch państw niemieckich upłynęło niemal ćwierć wieku, różnice cechujące elektorat zamieszkujący obszar dawnej Niemieckiej Republiki Demokratycznej nie pozwalają myśleć o zjednoczonych Niemczech bez uwzględnienia historycznych i społecznych procesów, nadających specyficzne oblicze ich wschodniej części. Przekonają się o tym czytelnicy artykułów poświęconych nie tylko wyborom, ale także postawom oraz poglądom pisarzy pochodzących znad Łaby, niemieckim debatom o imigrantach czy pytaniom o rolę Niemiec w Unii Europejskiej.

Blok materiałów poświęconych spojrzeniu z dystansu stulecia na historię niemieckich kolonii w Afryce relacjonuje interesujące wątki tego rozdziału przeszłości, ale i obecne próby jego reasumpcji. Nie sposób wyzbyć się refleksji o dziesięcioleciach niemieckich rozliczeń z przeszłością, których echa dają się zauważyć także w odniesieniu do opisywanego w tekstach autorów z Kamerunu, Niemiec oraz Stanów Zjednoczonych, niedługiego przecież, epizodu historii.

Przygotowany po raz pierwszy pod auspicjami nowego zespołu redakcyjnego numer „Przeglądu Zachodniego” zawiera także podziękowania adresowane do Pani Redaktor dr Hanki Dmochowskiej, kierującej dotąd, przez niemal 23 lata, czasopismem Instytutu Zachodniego.

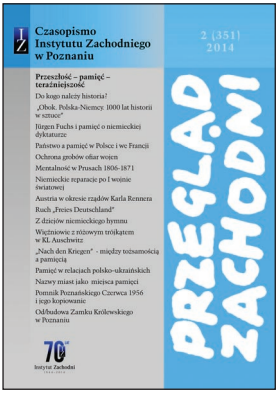

Numer 2, 2014

Skupiony wokół tematu **pamięci** numer 2/2014 kwartalnika Instytutu Zachodniego ukazuje się w roku ważnych w dziejach Europy **rocznic**. Kwestie poruszone przez literaturoznawców, historyków, socjologów i politologów są jednak istotne nie tylko dla rachuby kalendarza. Niemal każde z przedstawionych zagadnień skłania równocześnie do refleksji nad pamięcią będącą swoistym narzędziem badań przeszłości oraz miarą oceny teraźniejszości. Poczynając od twórczości literackiej, przez oficjalne sposoby przypominania wydarzeń z przeszłości, aż po onomastyczne i materialne formy upamiętniania w przestrzeni publicznej – wskazane w zamieszczonych tekstach przykłady dowodzą, jak bardzo przeszłość, przenikając teraźniejszość, zmusza do nieustannego namysłu i badań. Leżący w naturze ludzkiej subiektywizm, powikłane losy Europy ostatniego stulecia, obecne warunki swobody podejmowania tematów w twórczości i badaniach, a wreszcie stopniowe przejmowanie głosu przez kolejne pokolenia powodują, że – nie bez zaniedbań, pomyłek czy dozy zarozumiałości – jesteśmy świadkami krystalizowania się nowych sposobów kultywowania pamięci i jej oddziaływania na teraźniejszość. W procesie tym nie dochodzi jednakże do zerwania ciągłości czy zatarcia pamięci, lecz do naniesienia kolejnej warstwy interpretacji, która po latach staje się nie mniej pasjonującym źródłem pozwalającym odkrywać nowe aspekty i znaczenia.

Dowody takiego zwielokrotnienia pamięci odnajdą czytelnicy tekstów związanych z najnowszymi dziejami Niemiec i ich sąsiadów. Wątek nawarstwiających się wzorców odnajdziemy w tekście o pruskiej mentalności, a kolejne artykuły przybliżają fascynujący okres tuż po zakończeniu I wojny światowej. Zamieszczone materiały sygnalizują także ogrom podobnych wyzwań w sferze pamięci odnoszących się do wschodnich sąsiadów Polski. Jest również – bardzo aktualna - tematyka lokalna, związana z Poznaniem. Godny polecenia jest dział recenzji i omówień, spójny pod względem tematycznym i ukazujący nowe konteksty w badaniach znanej problematyki.

Numer 3, 2014

Numer „Przeglądu Zachodniego" tworzony był z myślą o dwóch rocznicach: **70-leciu powstania Instytutu Zachodniego** oraz **25 latach transformacji ustrojowej w Polsce.** Spójność przygotowanym tekstom nadaje przede wszystkim wykorzystująca dystans spojrzenia próba oceny dokonanych zmian. Plastyczne tworzywo pamięci służy także formowaniu tożsamości kolejnych dekad, ułatwiając rewizję wcześniejszych założeń, obciążonych nierzadko triumfalizmem zwycięzców czy ograniczeniami ideologii. Wielość doświadczeń i re-

fleksji towarzyszących studiom o przeszłości oraz trudne zadanie zrozumienia niepowtarzalności dziejów i czynienia jej zrozumiałą dla innych znajduje odzwierciedlenie w podjętej problematyce kontaktów nauki i polityki. Inspirowane 70-leciem Instytutu Zachodniego teksty ukazują nieuchronność zmian i potrzebę ciągłości funkcjonowania poznańskiej placówki. Dokumentują je m.in. teksty poświęcone obrazowi Niemców i Niemiec na łamach „Przeglądu Zachodniego" oraz historii Domu Pracy Naukowej w Osiecznej, a dopełniają barwne wspomnienia dawnych pracowników. Siedem dekad poznańskiego Instytutu to również ćwierćwiecze III Rzeczypospolitej, zapoczątkowanej odwagą poczynienia kroków w nieznane przez tych, którzy potrafili dostrzec rację stanu ponad uwikłaniami historycznych zaszłości i geopolitycznych rachub.

Numer 4, 2014

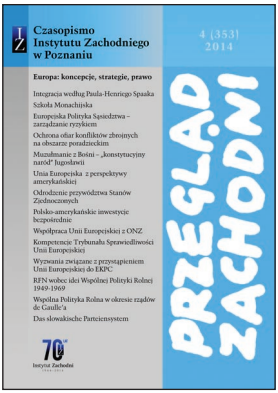

Prezentowane w tomie 4/2014 „Przeglądu Zachodniego" opracowania opisują dynamikę i zróżnicowanie zjawisk oraz czynników wpływających na **integrację instytucjonalną** oraz **relacje Unii Europejskiej z otoczeniem międzynarodowym**. Podjęte przez autorów tematy skłaniają do refleksji o potrzebie większego dystansu w ocenie form i skuteczności instytucji, biorących początek m.in. w ideach integracji wspólnotowej Paula-Henriego Spaaka, a których obecne emanacje polityczne oraz prawne zmierzyć się muszą z ogromem niełatwych wyzwań.

Opisane przez historyków trudne dyskusje i spory towarzyszące wprowadzeniu Wspólnej Polityki Rolnej to jeden z wcześniejszych przykładów poszukiwania kompromisów wśród wielości interesów państwowych i narodowych egoizmów. Podobne zmagania z tymi nieodłącznymi atrybutami polityki i relacji międzynarodowych towarzyszą budowaniu współczesnych konstrukcji polityki światowej, której głównym graczem pozostają Stany Zjednoczone Ameryki – dla Polski pożądany sojusznik, a także partner gospodarczy. Opracowania prawników dotyczące przemian instytucjonalnych samej UE, jak i jej relacji zewnętrznych pokazują dobitnie, jak wielkiego wysiłku wymaga znalezienie form, których precyzja odzwierciedla zróżnicowane stanowiska państw członkowskich i instytucji wspólnotowych.

Warto jednak spojrzeć na problemy poruszone w tym numerze „Przeglądu Zachodniego" z punktu widzenia narodów i państw, dla których integracja europejska pozostaje wyznacznikiem aspiracji, interesów i strategii, nawet jeśli leżą one tylko w sferze wartości i kultury politycznej, a nie konkretnych założeń określających perspektywę członkostwa w UE. Krytyka odsuwanej w czasie *finalité* integracji europejskiej czy ograniczonej skuteczności działań Rady Europy musi zejść na dalszy plan w obliczu naruszeń praw człowieka i łamania prawa międzynarodowego, jakich – niestety – ciągle jesteśmy obserwatorami. Jednocześnie nie sposób pominąć specyfiki procesów usytuowanych na styku tożsamości etnicznej i narodowej oraz polityki społecznej i narodowościowej. Ich geneza wiąże się z trawiącymi wiele regionów

Europy napięciami i konfliktami, a czego przykład wskazuje artykuł o „konstytucyjnym narodzie" Muzułmanów w Jugosławii. Nie tak dramatyczną, lecz podobnie naznaczoną trudną przeszłością genezę dostrzec można w analizie słabości słowackiej kultury politycznej.

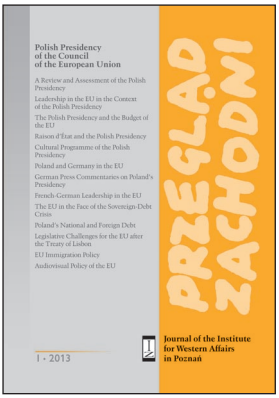

Anglojęzyczny **numer II, 2013**, zawierał artykuły pochodzące z polskiego wydania numeru 1, 2013. Wersja elektroniczna tego numeru jest dostępna na stronie internetowej Instytutu, a wersja papierowa miała nakład 200 egzemplarzy.

Nowy układ na świecie staje się rzeczywistością. Rozpada się dotychczasowy porządek rzeczy. Zmieniają się wyznaczniki potęgi i dominacji, dotychczasowe standardy w różnych dziedzinach życia. W numerze znalazły się materiały zawierające przemyślenia i dyskusje na temat światowego przywództwa USA i relacji transatlantyckich, zmagań o strefy wpływów między USA a Rosją, prób rekonstrukcji pozycji mocarstwowej Rosji czy nowej roli Chin.

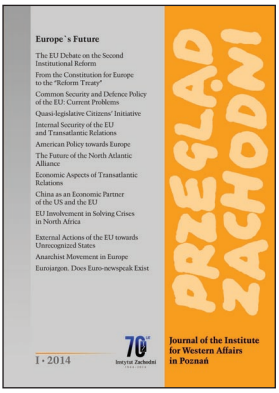

„Przegląd Zachodni" w języku angielskim **numer I, 2014** poświęcony został **przyszłości Europy.** Od lat toczą się dyskusje i spory o wizję i model przyszłej Europy. Czy Europa sprosta oczekiwaniom, czy zachowa swoje miejsce w szybko zmieniającym się świecie? Czy potrafi zapewnić bezpieczne i dostatnie życie milionom ludzi, nie pozostanie obojętna na los reszty świata? Jaką rolę powinna odegrać w tym procesie Unia Europejska – ten wielki projekt cywilizacyjny, gospodarczy i polityczny?

Autorzy tego wydania zwracają uwagę tylko na wybrane, istotne problemy, koncentrując się m.in. na debacie dotyczącej drugiej reformy ustrojowej UE, stosunków transatlantyckich (aspekty polityczne, ekonomiczne i bezpieczeństwa) oraz na rosnącym znaczeniu zaangażowania w całym regionie Pacyfiku, szczególnie w Chinach. W kręgu zainteresowań autorów znalazły się także takie problemy, jak: zaangażowanie UE w rozwiązywanie kryzysów regionalnych (na przykładzie Libii), stanowisko UE wobec państw nieuznawanych, charakterystyka ruchu anarchistycznego w Europie na początku XXI w. i eurożargon, terminologia stosowana w oficjalnym języku instytucji unijnych. Na podstawie prowadzonych badań, poszukiwań i prób odpowiedzi na bardzo różnorodne pytania autorzy dochodzą do konstatacji, że tylko silna, zjednoczona Europa może sprostać nowym wyzwaniom, przed jakimi stanął Stary Świat na początku XXI wieku.

Motyw przewodni kolejnego **numeru II, 2014** „Przeglądu Zachodniego" w języku angielskim stanowi problem: „Czy współczesna Polska jest **Rzeczpospolitą mniejszości narodowych, etnicznych i migracyjnych?"**

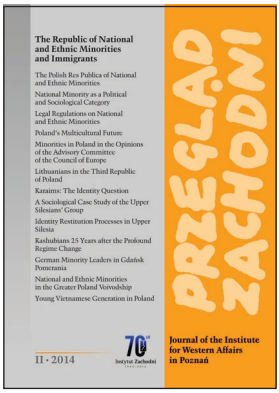

Rośnie waga tego zagadnienia, powodując też coraz większe zainteresowanie. Autorzy poszczególnych materiałów, podejmując różne kwestie, starają się odpowiedzieć na zasadnicze pytanie: czy Polska jest krajem wielu narodowości, grup etnicznych i wielu kultur. Odwołują się do niezwykle różnorodnej interpretacji pojęć definiujących narodowość i etniczność, wyznaczniki tożsamości, omawiają uregulowanie prawne dotyczące grup mniejszościowych, a także niekiedy próbują określić stopień ich integracji wewnętrznej i podatność na asymilację. Ze względu na rozległość i specyfikę problemu aktualne rozważania nie mogą pretendować do wyczerpującej analizy zagadnienia, ale godne uwagi jest zarówno spojrzenie historyczne, prawno-polityczne, socjologiczne (w przekroju całego kraju i regionalnym), jak i poszczególne studia dotyczące np. Litwinów, Niemców, Wietnamczyków czy Ślązaków, Kaszubów i Karaimów. Problematyka poruszana w numerze była swego czasu przedmiotem dociekań naukowych **Pana Profesora Andrzeja Kwileckiego**, wybitnego poznańskiego socjologa, również bardzo zaangażowanego w życie Instytutu Zachodniego. Z okazji jubileuszu 80 urodzin ten numer „Przeglądu Zachodniego" został zadedykowany Panu Profesorowi.

Zeszyty w języku angielskim zostały wydane w ramach programu „Index Plus" Nr IxP 0209 2012, którego celem jest przetłumaczenie oraz edycja w latach 2013--2014 czterech numerów „Przeglądu Zachodniego". Opublikowanie „Przeglądu Zachodniego" w wersji anglojęzycznej umożliwia nie tylko umiędzynarodowienie samego czasopisma oraz dorobku Instytutu Zachodniego, ale także pomaga w promocji polskiego dyskursu naukowego za granicą, skłania też większą niż do tej pory liczbę zagranicznych autorów do publikowania na łamach czasopisma. Wraz z innymi działaniami Wydawcy, zmierzającymi do podniesienia marki „Przeglądu Zachodniego" – m.in. powołanie międzynarodowej rady redakcyjnej, dostęp online do zawartości poszczególnych numerów – realizowany projekt służy podniesieniu międzynarodowej rangi czasopisma.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego za publikację w „Przeglądzie Zachodnim" przyznało w grudniu 2013 r. 9 punktów w dziale czasopism, które nie posiadają współczynnika wpływu Impact Faktor (IF) http://www.bip.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_12/49be0aea7facc022cd3db1fde4ff92be.pdf

W 2014 r. kontynuowano współpracę z redakcją The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH) polegającą na udostępnianiu od 2007 r. przez redakcję „Przeglądu Zachodniego" streszczeń artykułów w języku angielskim i ich elektronicznej publikacji w CEJSH. W opublikowanych elektronicznie stresz-

czeniach każdorazowo podawana jest pełna nazwa czasopisma wraz z adresem oraz informacjami dotyczącymi pisma oraz numerów stron oryginalnych publikacji. Trwa współpraca z biblioteką internetową Central and Eastern European Online Library – CEEOL, której przyświeca idea popularyzacji osiągnięć naukowców z Europy Środkowej i Wschodniej. Nadal utrzymywany był kontakt z EBSCO Publishing w USA. Na stronie internetowej tej instytucji znajduje się pełna wersja każdego numeru „Przeglądu Zachodniego". Ta pełnotekstowa elektroniczna baza danych bibliograficznych zapewnia bibliotekom naukowym i akademickim na całym świecie stały dostęp do treści fachowych czasopism.

„WELTTRENDS"

Instytut Zachodni jest od 1993 r. wraz z WeltTrends e.V. oraz Uniwersytetem w Poczdamie współwydawcą polsko-niemieckiego dwumiesięcznika z zakresu politologicznych studiów porównawczych „WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik". Czasopismo wydawane jest w języku niemieckim. Redakcję pisma stanowiło w 2014 r. dziesięciu redaktorów, w tym pracownik IZ Andrzej Sakson. W każdym numerze pisma, obok głównego bloku artykułów, znajdują się stałe działy, takie jak: forum, analizy, „spojrzenie na świat" („Welt-Blick"), portrety wybitnych polityków, polemiki, dział recenzji i kronika naukowa oraz komentarze. W 2014 r. ukazało się siedem numerów dwumiesięcznika (o łącznej objętości 936 ss.).

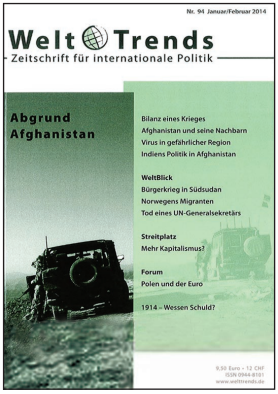

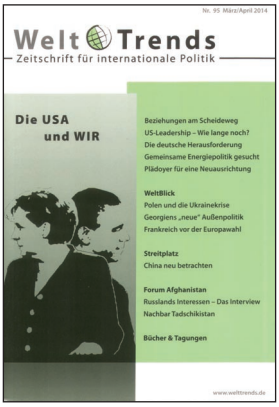

Numer 94 (styczeń-luty) poświęcony był zakończeniu wojny w Afganistanie („Abgrund Afghanistan").Pięciu autorów dokonuje bilansu trwającej 34 lata wojny w tym państwie. Analizowany jest m.in. udział Indii oraz państw regionu w tym konflikcie zbrojnym. Z kolei trzej autorzy z Poznania poruszają kwestę przystąpienia Polski do strefy euro. Inni badacze ukazują różne aspekty współczesnego kryzysu światowej gospodarki oraz nowe założenia polityki migracyjnej Norwegii i podłoże konfliktu w Sudanie.

Numer 95 (marzec-kwiecień): Przewodnim tematem numeru był stosunek Niemców do USA („Die USA und Wir"). Siedmiu autorów z Niemiec i USA krytycznie analizuje stan współczesnych relacji na linii Berlin-Waszyngton, zarówno w aspekcie bilateralnym, jak również transatlantyckim i globalnym. W numerze opublikowano także opracowania dotyczące polskiej oceny kryzysu na Ukrainie, współczesnej polityki zagranicznej Gruzji, sytuacji politycznej we Francji przed wyborami do Europarlamentu, stosunku Rosji

i Tadżykistanu do wojny w Afganistanie oraz nowej roli Chin na arenie międzynarodowej. W dziale „Historia" opublikowano artykuł na temat setnej rocznicy wybuchu I wojny światowej.

Numer 96 (maj-czerwiec): Tematem przewodnim jest „Więcej odpowiedzialności?" („Mehr Verantwortung?") współczesnych Niemiec w życiu międzynarodowym. W bloku materiałów dotyczących niemieckiej polityki zagranicznej pięciu autorów analizuje różne jej aspekty: m.in. relacje niemiecko-rosyjskie czy też zaangażowanie militarne Niemiec w różnych częściach świata. W czasopiśmie pomieszczone są także opracowania dotyczące Chin oraz sytuacji w Afganistanie, Syrii, Jemenie, Tajlandii, Brazylii i Japonii. W dziale „Historia" opublikowano artykuł na temat genezy I wojny światowej.

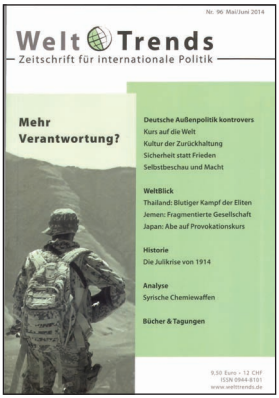

Numer 97 (lipiec-sierpień): Tematem przewodnim są zależności pomiędzy środkami uzyskiwanymi z wydobycia dóbr naturalnych a władzą i państwem („Ressource. Macht. Staat"). Autorzy analizują m.in. negatywne konsekwencje społeczne wynikające z rabunkowego wydobycia surowców naturalnych (głównie ropy naftowej, gazu, węgla, złota, diamentów i minerałów) w Afryce i Ameryce Południowej. Są to: przemoc, wzrost tendencji autorytarnych, korupcja czy też degradacja środowiska naturalnego. Opublikowano także opracowania na temat niemieckiej polityki zagranicznej, powyborczej sytuacji na Węgrzech, gospodarki Chin oraz sytuacji w RPA.

Numer 98 (wrzesień-październik): Tematem przewodnim są „Narody bez państw" („Nation sucht Staat"). W bloku materiałów dotyczącym narodów dążących do uzyskania autonomii lub też posiadania własnego państwa autorzy analizują przypadek Katalonii, Szkocji, Południowego Tyrolu, Flandrii oraz Quebecku. Całość uzupełnia opracowanie dotyczące rozważań nad różnymi aspektami regionalnej autonomii i tendencji secesjonistycznych. W czasopiśmie opublikowano m.in. artykuły na temat nowego rządu w Indiach, sytuacji ekonomicznej Rosji, militarnego zaangażowania Bundeswehry w misjach zagranicznych oraz setnej rocznicy wybuchu I wojny światowej.

Numer 99 (listopad- grudzień): Tematem przewodnim jest „Korea Południowa i jej sąsiedzi" („Südkorea und seine Nachbarn"). W bloku materiałów dotyczących Korei Południowej autorzy z tego kraju analizują m.in.: zaawansowanie demokracji we współczesnej Republice Korei, stosunki pomiędzy Koreą Północną a Południową oraz relacje Korei Południowej z Japonią i Chinami.

W czasopiśmie znajdują są także artykuły dotyczące Państwa Islamskiego, Szkocji i Kolumbii oraz niemieckiej polityki zagranicznej, w tym niemieckiej polityki europejskiej oraz kwestii kurdyjskiej.

Jubileuszowy **numer 100** czasopisma, zatytułowany „Polska w Europie" („Polen in Europa"), poświęcony został przedstawieniu roli i miejsca Polski w Europie na tle trzech kluczowych procesów: przemian demokratycznych, rozpoczętych w 1989 r., przystąpienia Polski do NATO, akcesji Polski do UE. Wydanie numeru zostało sfinansowane przez Departament Dyplomacji Publicznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w ramach „Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2014 r."

W 2013 r. „WeltTrends" został po raz pierwszy poddany ocenie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W jej wyniku czasopismo uzyskało 5 punktów w dziale czasopism, które nie posiadają współczynnika wpływu Impact Faktor (IF). Ocena ta została podtrzymana w aktualizacji z 11.02.2015 r. http://impactfactor.pl/czasopisma/25782-welt-trends

„BIULETYN INSTYTUTU ZACHODNIEGO"

Publikacja internetowa Instytutu Zachodniego „Biuletyn Instytutu Zachodniego" ukazuje się od 2008 r. Zawiera bieżące analizy najważniejszych wydarzeń i problemów z zakresu stosunków polsko-niemieckich, europejskich i transatlantyckich. Tematyka „Biuletynów" dotyczy zagadnień zdefiniowanych jako priorytetowe obszary zainteresowań IZ, tj.: przemian politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych w Niemczech; roli Niemiec na arenie międzynarodowej; stosunków polsko-niemieckich, Unii Europejskiej w stosunkach międzynarodowych.

Newsletter z informacją o kolejnych „Biuletynach" dociera do około 1500 odbiorców – głównie naukowców, polityków, urzędników i dziennikarzy. Wybrane nu-

mery „Biuletynu" ukazują się w języku angielskim. W przygotowanie kolejnych numerów Biuletynu zaangażowani są: redaktorzy – K. Malinowski, M. Götz, R. Grodzki oraz odpowiedzialna za korektę językową H. Różanek.

Biuletyny publikowane są w formie elektronicznej na stronie www.iz.poznan.pl.

Autorami zamieszczanych na stronie Instytutu tekstów byli zarówno pracownicy Instytutu Zachodniego, jak i przedstawiciele innych placówek naukowych.

W 2014 r. ukazało się 21 numerów „Biuletynu IZ":

nr 156: Marta Götz, *OMT w Karlsruhe - w oczekiwaniu na wyrok*;

nr 157: R. Fiedler, *Wejście w życie przejściowego porozumienia z Iranem w sprawie programu atomowego. Zadania dla Unii Europejskiej*;

nr 158: V.-K. Brazova, P. Matczak, *Elusive E-words: Effectiveness and Efficiency in Civil Security;*

nr 159: Z. Mazur, *Rok 1914: niemiecka narracja*;

nr 160: M.Tujdowski, *Klęska systemu zachęt prorodzinnych w Niemczech*;

nr 161: J. Kiwerska, *Amerykański „pivot" ku Europie - jako efekt wydarzeń na Ukrainie?/The US pivot towards Europe - an upshot of Ukrainian developments?*;

nr 162: I. Romiszewska, *Budżet RFN w 2014 r. i założenia budżetowe do 2018 r. - ambitne zadania i plany koalicji CDU/CSU i SPD*;

nr 163: T. Budnikowski, *Rząd CDU/CSU/SPD wobec wyzwań gospodarczych. Pierwsze doświadczenia*;

nr 164: J. Kiwerska, *Rosjo, miej się na baczności - Ameryka wraca!/Look out Russia, the US is back!*;

nr 165: P. Kubiak, *Wybory do Parlamentu Europejskiego w Niemczech – komentarz do wyników*;

nr 166: A. Staszczyk, *Parlament Europejski – sukces eurosceptyków: komentarz do wyników wyborów europejskich z 2014 r.*;

nr 167: J. Kiwerska, *Porażka Obamy na Bliskim Wschodzie/ Obama's failure in the Middle East*;

nr 168: Z. Mazur, *1914: Niemcy strząsają winę*;

nr 169: K. Malinowski, *Debata o odpowiedzialności Niemiec za sprawy międzynarodowe*;

nr 170: P. Kubiak, *Alternatywa dla Niemiec rośnie w siłę! Komentarz do jesiennych wyników wyborów do parlamentów krajowych Saksonii, Turyngii i Brandenburgii*;

Nr 171: P. Kalka, *Reforma nauki polskiej a pozycja Polski w zakresie prac badawczych i rozwojowych (B+R) w Unii Europejskiej*;

Nr 172: K. Radwan, *Efektywność sankcji amerykańskich w Iranie*;

Nr 173: S. Żerko, *Polityka Józefa Becka w krzywym zwierciadle*;

Nr 174: W. Ostant, *Energiewende i jej strategiczne wymiary*;

Nr 175: K. Malinowski, *Stanowisko Niemiec wobec konfliktu na Ukrainie i implikacje dla Polski*;

Nr 176: M. Wagińska-Marzec, *Priorytety w polityce kulturalnej RFN na szczeblu federacji*.

BIBLIOTEKA

Istniejąca od 1945 r. Biblioteka Instytutu Zachodniego zgromadziła przez ponad 70 lat funkcjonowania bogate zbiory specjalistyczne z zakresu niemcoznawstwa, historii, problematyki europejskiej i stosunków międzynarodowych. W jej zasobach znajdują się również unikatowe zespoły archiwalne oraz dokumentacja prasowa. Biblioteka Instytutu Zachodniego jest publicznie dostępna – z jej zasobów korzystają przede wszystkim studenci, pracownicy naukowi, stażyści oraz dziennikarze, a także zainteresowani problematyką czytelnicy. Oprócz działalności udostępniania zbiorów prowadzi również szeroko rozbudowaną informację naukową.

Obecnie biblioteka Instytutu Zachodniego gromadzi publikacje z zakresu najnowszej historii Niemiec, stosunków polsko-niemieckich oraz spraw polskich na tle sytuacji międzynarodowej. Bogaty jest zbiór opracowań na temat zjednoczenia Niemiec, przemian w Europie Środkowo-Wschodniej, a także integracji europejskiej i problematyki transatlantyckiej. Zbiory dotyczą zarówno politycznych, jak i prawnych, ekonomicznych oraz kulturalnych aspektów tych zagadnień. Biblioteka Instytutu jest jedną z nielicznych w Polsce, której udało się zebrać tak bogatą literaturę dotyczącą problematyki niemieckiej i międzynarodowej.

Księgozbiór biblioteki Instytutu Zachodniego obejmuje ponad 110 tys. pozycji – książek, czasopism oraz zbiorów specjalnych. Zarówno wydawnictwa książkowe, jak i czasopisma były w większości opublikowane po wojnie, w 60 proc. są to prace obcojęzyczne, głównie z niemieckiego obszaru językowego, ale też angielskie, francuskie oraz w językach słowiańskich. Warte wyróżnienia są zbiory specjalne. W ich skład wchodzą m.in. pamiętniki pochodzące z trzech konkursów ogłoszonych przez Instytut Zachodni, a skierowanych do różnych grup mieszkańców Ziem Zachodnich i Północnych: w 1957 r. – do osadników, w 1966 r. – do mieszkańców, w 1970 r. – do młodzieży. Zbiór ten liczy 1077 pozycji. Innym ciekawym zespołem jest archiwum fotograficzne Ziem Zachodnich i Północnych. Zawiera ono pozytywy i negatywy zdjęć – około 5500 sztuk – wykonanych pod koniec lat 40. XX wieku. Obecnie stanowią one żywą dokumentację powojennej rzeczywistości Ziem Odzyskanych.

W 2014 r. Biblioteka działała w składzie dwuosobowym. Praktykę 4-tygodniową w roku sprawozdawczym odbyły dwie osoby, które zajmowały się pracami archiwizacyjnymi.

Na koniec roku baza elektroniczna katalogu liczyła 14 750 rekordów książek i czasopism.

Przeszukiwania w 2014 r. elektronicznej bazy katalogowej wyniosły 3988 wywołań.

W roku sprawozdawczym opracowano 661 książek i czasopism. Stan księgozbioru na dzień 31.12.2014 r. wynosił 112 718 wol., w tym 81 587 wol. to druki zwarte, 29 638 wol. to czasopisma, a 1493 to jednostki inwentarzowe zbiorów specjalnych.

W 2014 r. przybyło 661 woluminów, z czego:

- 331 wol. zakupiono na sumę 61 967,86 zł, w tym 5 083,76 zł przeznaczono na książki polskie, 12 250,10 zł na książki zagraniczne, 5 931,82 zł na czasopisma

polskie oraz 38 702,18 zł na czasopisma zagraniczne.

- 105 woluminów otrzymano w ramach wymiany, w tym z wymiany krajowej 43 wol. książek oraz 14 wol. czasopism; z wymiany zagranicznej 26 wol. książek i 22 wol. czasopism. W ramach wymiany wysłano następującą liczbę wydawnictw Instytutu Zachodniego: w kraju – 26 wol. „Przeglądu Zachodniego" i 26 egz. w wersji angielskojęzycznej oraz 12 wol. książek; za granicę – 22 wol. „Przeglądu Zachodniego" i 22 egz. w wersji angielskojęzycznej oraz 11 wol. książek.
- 225 woluminów pochodziło z darów (189 książek i 36 czasopism).

W 2014 r. wypożyczono ogółem 5645 wol., z czego przez wypożyczalnię – 2563 wol. Odnotowano 1890 odwiedzin w czytelni. Włączono do magazynu 12 187 wol. książek i czasopism.

W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych placówka utrzymywała kontakt z 14 bibliotekami w kraju i za granicą. Wypożyczono z innych bibliotek 13 wol. oraz wypożyczono do innych bibliotek 22 wol.

W ramach działalności informacyjnej udzielono 29 informacji bibliograficznych, wykonano 8 tematycznych zestawień bibliograficznych oraz 67 innych informacji tematycznych.

W roku sprawozdawczym wykonano 10 025 kopii kserograficznych na użytek czytelników i na zlecenia wewnętrzne.

ARCHIWUM II WOJNY ŚWIATOWEJ

Archiwum II Wojny Światowej Instytutu Zachodniego to uporządkowany zbiór dokumentów i materiałów archiwalnych oraz fotografii dotyczących wojny i okupacji niemieckiej w Polsce i Europie (l939-l945). Cały zbiór liczy ponad 2500 pozycji inwentarzowych (około 5000 teczek) oraz około 7000 fotografii. Archiwum składa się z następujących działów:

- **Dokumenty niemieckie** (960 pozycji inwentarzowych, sygn. I.Z. Dok. I). Największą grupę dokumentów stanowią akta: Reichsstatthalter Warthegau, Regierungspräsident – Posen, Reichsstatthalter Danzig-Westpreussen, Der Chef der Sicherheitspolizei und des SD – Umwandererzentralstelle-Posen, Der Chef der Sicherheitspolizei und des SD Einwandererzentralstelle, Reichsuniversität – Posen, Oberlandesgericht – Posen, Reichsjustizministerium, zbiór ulotek propagandowych, plakatów oraz czasopism. Materiały te dotyczą: działań wojennych na terenie Polski oraz zachodniej Europy, założeń hitlerowskiej polityki narodowościowej na ziemiach polskich wcielonych do Rzeszy oraz w Generalnym Gubernatorstwie; położenia oraz eksterminacji ludności polskiej i żydowskiej; wysiedleń oraz przesiedleń Polaków i Żydów; polityki w stosunku do polskiej kultury, nauki, oświaty oraz Kościoła katolickiego; niemieckiego osadnictwa na ziemiach polskich; organizacji nauki niemieckiej; sytuacji Niemców w Polsce; spraw SS, policji, NSDAP oraz Wehrmachtu. W dziale tym znajdują się również niemieckie ulotki propagandowe, prasa oraz czasopisma.
- **Dział wspomnień, pamiętników i relacji** (480 pozycji inwentarzowych, sygn. I.Z. Dok. II) dotyczących: wywiadu niemieckiego na ziemiach polskich przed agresją 1939 r.; działań wojennych w 1939 r.; polityki narodowościowej wobec Polaków i Żydów; obozów koncentracyjnych i jenieckich, więzień, pracy przymusowej; udziału w konspiracji niepodległościowej; powstania warszawskiego.
- **Dział protokołów, zeznań świadków oraz sprawozdań z prac badawczych** (180 pozycji inwentarzowych, sygn. I.Z. Dok. III). Zgromadzone w tym dziale materiały dotyczą: mniejszości niemieckiej w Polsce przed 1939 r., egzekucji i pacyfikacji w latach 1939-1945; eksterminacji ludności polskiej; osadzania Polaków i Żydów w więzieniach i obozach koncentracyjnych; konspiracyjnej działalności niepodległościowej; losów Kościoła katolickiego w okupowanej Polsce.
- **Dział fotografii** (lata 1939-1945, 160 pozycji inwentarzowych, ok. 7000 sztuk, sygn. I.Z. Dok. IV). Około 90 proc. fotografii jest pochodzenia niemieckiego, pozostałe – polskiego. Przedstawiają: działania wojenne na obszarze Polski w latach 1939 i 1945; działania wojenne w Europie w latach 1940-1945; warunki życia ludności polskiej, niemieckiej i ukraińskiej w Generalnym Gubernatorstwie; ludność niemiecką na terenach polskich włączonych do III Rzeszy; życie w III Rzeszy; położenie ludności polskiej w Kraju Warty; zbrodnię sowiecką w Katyniu w 1940 r.; niemieckie zbrodnie na ludności polskiej, powstanie warszawskie.
- **Dział dokumentów wytworzonych po 1945 r., opracowań oraz materiałów prasowych** (461 pozycji inwentarzowych, sygn. I.Z. Dok. V). Dotyczą: procesów zbrodniarzy niemieckich; życia społecznego i politycznego Polaków pod okupacją niemiecką, w tym: polityki narodowościowej, tajnego nauczania, ekstermi-

nacji ludności polskiej, obozów koncentracyjnych, życia religijnego, konspiracji niepodległościowej, powstania warszawskiego. Ponadto w dziale tym znajdują się materiały i dokumenty: Biura Odszkodowań Wojennych z 1947 r., Polskiego Związku Zachodniego, Sądów Grodzkich, referaty i materiały z sesji naukowych.

Wydzielone kolekcje Archiwum zawierają: zbiór materiałów i dokumentów dotyczących strat inteligencji polskiej w latach II wojny światowej oraz konspiracji wielkopolskiej 1939-1945.

Każdy z działów posiada inwentarz archiwalny oraz opracowany dla całości zbiorów inwentarz rzeczowy. Komplet wszystkich inwentarzy znajduje się w czytelni biblioteki Instytutu.

W 2014 r. udostępniono łącznie 331 teczek, zgromadzonych w działach Archiwum oraz w odrębnych kolekcjach; ponadto ok.150 fotografii.

Z poszczególnych działów Archiwum udostępniono: I.Z. Dok. I - 207 teczek; I.Z. Dok. II - 57 teczek; I.Z. Dok. III - 16 teczek; I.Z. Dok. V - 38 teczek; I.Z. Dok. IV - ok. 150 fotografii. Ponadto 13 teczek z kolekcji materiałów dot. konspiracji w Wielkopolsce. Udostępniano również dokumenty i fotografie ze wszystkich działów Archiwum w postaci CD/DVD (28 płyt).

Dokumenty, materiały archiwalne oraz fotografie udostępniono instytucjom, naukowcom, studentom, dziennikarzom i osobom prywatnym. Wykorzystane zostały do opracowania tematów badawczych, w tym prac doktorskich, magisterskich, artykułów prasowych, kronik rodzinnych oraz filmów dokumentalnych. Kwerendy prowadzili m.in. pracownicy naukowi z Niemiec (Humboldt-Universität zu Berlin, Universität Forchheim, Universität Lüneburg) oraz Wielkiej Brytanii (University of Nottingham); ponadto m.in. z Instytutu Pamięci Narodowej, muzeów oraz innych instytucji oświatowych i kulturalnych.

Głównymi tematami poszukiwań źródłowych były następujące zagadnienia: życie rodzin niemieckich w Kraju Warty; działalność Batalionów Chłopskich w Wielkopolsce w latach 1945-1956; przemoc seksualna w Polsce w czasie II wojny światowej; ziemianie w pierwszej dekadzie rządów komunistycznych 1944-1956; działalność konspiracyjna dr. Franciszka Witaszka; migracja i uspołecznienie poza narodowym paradygmatem. Mikrohistoria Polaków w Zagłębiu Ruhry 1870-1950; powstanie warszawskie - relacje, wspomnienia, fotografie oraz dokumentacja zbrodni pod kryptonimem „Akcja Iskra-Dog"; zbrodnie Selbstschutzu w Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie; Wysiedlenia mieszkańców Ziemi Jarocińskiej w latach 1939-1945, obóz przesiedleńczy w Cerekwicy (1939 r.); Wysiedlenia z Poznania do Generalnego Gubernatorstwa; powstanie i działalność Uniwersytetu Rzeszy w Poznaniu (Reichsuniversität Posen); konspiracyjna działalność niepodległościowa w Wielkopolsce (dywersja i wywiad); ludobójstwo pacjentów szpitali psychiatrycznych w latach II wojny światowej;

Ze zbiorów Archiwum udostępniono na prośbę TVP2 fotografie niemieckie autorstwa Alfreda Mensebacha na potrzeby audycji historycznej pt. „Powstanie - miasto i ludzie" oraz do monografii miasta Żnina. Ponadto fotografie i dokumenty Archiwum prezentowane były na wystawach: Parisien Platz w Berlinie, w związku

z 75-rocznicą wybuchu II wojny światowej (fotografie dot. bombardowania Wielunia 1 września 1939 r.); Państwo Podziemne w Wielkopolsce; Wysiedlenia mieszkańców Ziemi Jarocińskiej do Generalnego Gubernatorstwa (1939-1941); Zbrodnie Selbstschutzu w Okręgu Gdańsk-Prusy Zachodnie (Gau Danzig-Westpreussen); Okupowany Poznań i Wielkopolska w niemieckich fotografiach i dokumentach (1939-1945).

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 26 kwerend archiwalnych, których wyniki przesłano drogą korespondencyjną. Wykonano je m.in. dla instytucji niemieckich i obywateli Niemiec; Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, Oddziałów IPN w Poznaniu, Bydgoszczy i Gdańsku oraz dla Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Na podstawie dokumentów Archiwum wydanych zostało 11 zaświadczeń osobom poszkodowanym przez III Rzeszę w latach 1939-1945.

Dla Ministra Pracy i Polityki Społecznej opracowano informację o obozie przesiedleńczym w Cerekwicy (pow. Jarocin), w związku z przygotowywanym nowym rozporządzeniem w sprawie miejsc odosobnienia, w których były osadzane w latach 1939-1945 osoby narodowości polskiej lub osoby innych narodowości.

Ponadto osobom prywatnym oraz reprezentującym różne urzędy i instytucje udzielano - pisemnie, osobiście lub telefonicznie - licznych informacji o zasobach archiwalnych Instytutu i wydarzeniach związanych z II wojną światową. Kontynuowano współpracę z mediami; głównie z TVP Poznań oraz Radiem Merkury.

W 2014 r. kontynuowano prace nad projektem badawczym pt. „Archiwum II wojny światowej Instytutu Zachodniego" finansowanym przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. Dzięki pozyskanym środkom prowadzono prace nad porządkowaniem i opracowaniem jeszcze niezinwentaryzowanych zbiorów oraz przygotowano nowe inwentarze dla poszczególnych działów Archiwum.

SPRAWY ORGANIZACYJNE

Stanowisko dyrektora Instytutu Zachodniego zajmuje dr Michał Nowosielski, zaś zastępcą dyrektora ds. naukowych jest prof. IZ dr hab. Krzysztof Malinowski.

Ministrem nadzorującym Instytut Zachodni jest od dnia 30 września 2013 r. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Instytut Zachodni posiada kategorię A.

W okresie sprawozdawczym ukończono prace nad Strategią Zarządzania Zasobami Ludzkimi w Instytucie Zachodnim. Została ona przyjęta przez Dyrektora IZ 24 lutego 2014 r.

W związku z obniżającą się dotacją statutową oraz przewidywanym dalszym jej spadkiem podjęto działania mające na celu obniżenie kosztów funkcjonowania Instytutu oraz starano się pozyskać środki z innych źródeł, m.in. złożono do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego cztery wnioski o dofinansowanie specjalistycznych urządzeń badawczych: biblioteki Instytutu Zachodniego, Archiwum II Wojny Światowej, Archiwum Ziem Zachodnich i Północnych i Gabinetu Krzysztofa Skubiszewskiego. Wnioskowano również do MNiSW o przyznanie nadzwyczajnych środków.

Przeprowadzono także konsultacje z Wojewodą Wielkopolskim Piotrem Florkiem, Marszałkiem Województwa Wielkopolskiego Markiem Woźniakiem oraz zastępcą Prezydenta M. Poznania Tomaszem Kayserem w sprawie ewentualnego wsparcia Instytutu. Krytyczną sytuację finansową Instytutu oraz perspektywy dalszego jego rozwoju przedstawiono Ministrowi Spraw Zagranicznych Grzegorzowi Schetynie podczas jego wizyty w Instytucie Zachodnim w dniu 13.11.2014 r. Przede wszystkim jednak podjęto działania mające na celu uzyskanie nadzwyczajnych środków z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dramatyczna sytuacja Instytutu stała się przedmiotem interpelacji poselskich kierowanych do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przez przedstawicieli Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości.

Przypadający w 2014 r. jubileusz 70-lecia powstania Instytutu Zachodniego Honorowym Patronatem objął Prezydent RP Bronisław Komorowski. W skład Komitetu Honorowego, na którego czele stanął poseł do Parlamentu Europejskiego prof. Jerzy Buzek, wchodzili m.in.: profesorowie Władysław Bartoszewski, Anna Wolff-Powęska, Bronisław Marciniak, Marian Gorynia, Andrzej Kwilecki, Marek Ziółkowski, Rita Süssmuth, także dr Jan Kulczyk, arcybiskup Henryk Muszyński oraz Prezydent M. Poznania, Marszałek Województwa Wielkopolskiego i Wojewoda Wielkopolski. Przygotowaniem uroczystości jubileuszowych zajmował się komitet organizacyjny pod przewodnictwem prof. Jadwigi Kiwerskiej.

W okresie sprawozdawczym, oprócz działalności naukowo-badawczej, Instytut prowadził także działalność gospodarczą – wynajem pomieszczeń oraz sprzedaż wydawnictw.

Ponadto realizowany był projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki. Nosił on tytuł „Współpraca międzysektorowa na rzecz adaptacyjności przedsiębiorstw" i obejmował badania, panele dyskusyjne i upowszechnianie wyników prowadzonych prac. Przedsięwzięcie było współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Prioryte-

tu VIII „Regionalne kadry gospodarki", Działania 8.1 „Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie", Poddziałania 8.1.2 „Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie" POKL. Projekt był realizowany od 1 grudnia 2013 r. do 31 stycznia 2015 r. przez Instytut Zachodni w Poznaniu we współpracy z Polską Fundacją Promocji Kadr w Warszawie, która pełniła rolę lidera przedsięwzięcia. Jego zasadniczym celem było dostarczenie przedstawicielom jednostek samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego wiedzy odnoszącej się do zmian gospodarczych oraz ich wpływu na działania instytucji samorządu województwa mazowieckiego w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami. Cele szczegółowe to m.in.: podniesienie wiedzy przedstawicieli JST na temat rynku pracy, potrzeb przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne w woj. mazowieckim oraz współpracy pomiędzy JST a przedsiębiorstwami województwa mazowieckiego, a także podniesienie jakości i efektywności współpracy międzysektorowej w województwie mazowieckim. Przeprowadzone w 2014 r. działania rozpoczęto od analizy danych zastanych, literatury fachowej i statystyk urzędowych. Na podstawie tych analiz przygotowano zalecenia metodologiczne i narzędzia badawcze, które następnie wykorzystano podczas badań terenowych. Zrealizowane przez lidera projektu prace empiryczne obejmowały sondaże wśród przedstawicieli kadry zarządzającej oraz pracowników mazowieckich przedsiębiorstw, a także badania jakościowe z udziałem przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i przedsiębiorstw. Uzyskany materiał empiryczny posłużył do przygotowania opracowania końcowego.

SPRAWY FINANSOWE

Działalność statutowa:

Na podstawie decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr 4359/E-25/ /S/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. przyznano Instytutowi dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego w wysokości **1 065 890,-zł** i na podstawie decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr 4359/E-25/S/2014-2 z dnia 17 grudnia 2014 r. nastąpiło zwiększenie dotacji o **78 750,- zł.**

Łączna kwota dotacji w 2014 r. na utrzymania potencjału badawczego wyniosła **1 144 640,-zł.**

W 2014r. realizowane były projekty ze środków następujących instytucji:

MNiSW

- projekt badawczy nr 11H 11 012980 pt. „Archiwum II wojny światowej (1939--1945) Instytutu Zachodniego", realizowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, moduł badawczy 1.1, w okresie 27.01.2012 r.-26.01.2015 r., wysokość dofinansowania 486 894,-zł, z czego w 2014 r. **104 803,-zł.**
- projekt badawczy nr I x P 0209 2012 pt. „Stworzenie anglojęzycznej wersji „Przeglądu Zachodniego", realizowany w ramach programu MNiSZW „Index Plus" w okresie 11.12.2012 r.-10.12.2014 r., wysokość dofinansowania 200 000,-zł, z czego w 2014 r. **113 312,25 zł.**
- projekt badawczy nr 31H 12 005681 pt. „Tłumaczenie na język niemiecki i wydanie w 2013 r. książki Andrzeja Saksona „Od Kłajpedy do Olsztyna. Współcześni mieszkańcy byłych Prus Wschodnich: Kraj Kłajpedzki, Obwód Kaliningradzki, Warmia i Mazury", realizowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w okresie 13.12.2012 r.-12.12.2015 r., wysokość dofinansowania 172 000,-zł, z czego w 2014 r**. 105 447,60 zł.**
- projekt badawczy nr 11H 12 042481 pt. „Stworzenie bazy tekstowej pamiętników ze zbiorów Instytutu Zachodniego", realizowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w okresie 1.02.2013 r.-28.02.2016 r., wysokość dofinansowania 250 000,-zł, z czego w 2014 r. **64 884,-zł.**
- projekt badawczy nr 31H 13 017382 pt. „Documenta Occupationis Instytutu Zachodniego, t. I -VIII", realizowany w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w okresie 06.08.2014 r.-05.08.2017 r., wysokość dofinansowania 327 600,-zł, z czego w 2014 r**. 63 500,-zł.**

Narodowe Centrum Nauki

- projekt badawczy pt. „Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku" pod kierunkiem prof. dr. hab. Sebastiana Wojciechowskiego, okres realizacji 30.06.2011 r.-29.06.2013 r., dofinansowanie 75 000,-zł, z czego w 2014 r. **31 476,17 zł.**
- projekt badawczy pt. „Tendencje zmian w wykorzystaniu czasu pracy w państwach wysoko rozwiniętych" pod kierunkiem prof. dr. hab. Tomasza Budnikowskiego, okres realizacji 09.08.2012 r.-08.08.2014 r., dofinansowanie 28 900,-zł, z czego w 2014 r**. 7 697,56 zł.**

- projekt badawczy pt. „Polskie inwestycje bezpośrednie na dojrzałych rynkach Unii Europejskiej. W kierunku teorii ugruntowanej" pod kierunkiem dr Marty Götz, okres realizacji 09.08.2012 r.-08.02.2014 r., dofinansowanie 26 593, -zł, z czego w 2014 r. **5 901,- zł.**
- projekt badawczy pt. „Współczesne Niemcy i stosunki polsko-niemieckie w latach 2004-2013" pod kierunkiem prof. dr. hab. Krzysztofa Malinowskiego, okres realizacji 07.08.2012 r.-06.08.2014 r., dofinansowanie 29 940,-zł, z czego w 2014 r. **12 996,61 zł.**
- projekt badawczy pt. „Pakt Trzech. Studium z dziejów niemieckiej 'polityki sojuszy' 1939-1941/42" pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Żerko, okres realizacji 21.12.2012 r.-20.12.2014 r., dofinansowanie 48 950,-zł, z czego na 2014 r. **4 289,34 zł.**
- projekt badawczy pt. „Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej" pod kierunkiem prof. dr. hab. Krzysztofa Malinowskiego, okres realizacji 16.07.2013 r.-15.01.2015 r., dofinansowanie 88 700,-zł, z czego na 2014 r. **19 801,89 ,-zł.**

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

projekt badawczy pt. „Polscy naukowcy w Niemczech", okres realizacji 01.04.2014 r.-31.12.2014 r., dofinansowanie 100 000,-zł, z czego wydatkowano **98 219,33 zł.**

Fundacja Konrada Adenauera

- konferencja „Kultura i polityka kulturalna w Polsce i Niemczech po przełomie 1989 roku. Bilans, debaty, perspektywy" - **4.800,-zł.**
- dofinansowanie publikacji „System partyjny i partie polityczne zjednoczonych Niemiec (1990-2013)" – **4 899,-zł.**
- projekt badawczy (wizyty badawcze, seminarium, publikacja) „Edukacja polityczna w Niemczech i w Polsce" – **18 879,56 zł.**
- dofinansowanie publikacji IZ Policy Papers „Polityki pamięci i dyskursy pamięci w 100-lecie wybuchu I wojny światowej" - **6 000,-zł.**
- międzynarodowa konferencja „The 'Next Step' in the Development of Civil Society in Central and Eastern Europe?" – **2 781,47,-zł.**

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

- konferencja „Polityka kulturalna w Polsce i Niemczech po przełomie 1989. Bilans, debaty, perspektywy" – **34 673,70 zł.**
- projekt „Jubileusz 70-lecia Instytutu Zachodniego - prezentacja roli IZ w upowszechnianiu wiedzy o Niemczech i stosunkach polsko-niemieckich" – **29 000,-zł.**

Związek Miast Polskich

- projekt „Upamiętnienie deportacji obywateli polskich z ziem wcielonych do III Rzeszy" – **13 911,48 zł.**

Stowarzyszenie Instytut Zachodni

- dofinansowanie wydania 4 numerów kwartalnika „Przegląd Zachodni" 2014 w wysokości **31 000,-zł.**
- dofinansowanie wydania publikacji autorstwa Marcina Tujdowskiego „Stosunek polskiej młodzieży wobec mieszkańców pogranicza polsko-niemieckiego po przystąpieniu Polski do UE" – **8 100,-zł.**

Polska Fundacja Promocji Kadr

- projekt „Współpraca międzysektorowa na rzecz adaptacyjności przedsiębiorstw" - przychody dla Instytutu w 2014 r. -**106.678,61 zł.**

Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa

- dofinansowanie wydania publikacji autorstwa Grażyny Strnad „Korea: Polityka Południa wobec Północy 1948-2008 - zmiana i kontynuacja" – **14 404,76 zł.**

Volkswagen Poznań Sp. z o.o.

- wsparcie finansowe związane z organizacją przeniesienia gabinetu profesora Krzysztofa Skubiszewskiego z Warszawy do Poznania, do Instytutu Zachodniego –**14 000,-zł.**

Jubileusz 70-lecia Instytutu Zachodniego

- Międzynarodowe Targi Poznańskie –**13 000,-zł**
- Kulczyk Holding Spółka akcyjna – **10 000,-zł**
- Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego - **6 504,07 zł**
- Solaris Bus &Coach S.A. – **5 000,-zł.**

Działalność gospodarcza Instytutu Zachodniego:

- przychody ze sprzedaży książek i wynajmu pomieszczeń – **208 190,70 zł.**

SPRAWY KADROWE

Skład osobowy pracowników Instytutu Zachodniego w dniu 31 grudnia 2014 r. obejmował 29 osób, w tym 28 zatrudnionych na całym etacie oraz 1 osoba na ½ etatu:

Pracownicy działu naukowo-badawczego (18 osób):
- Profesorowie - 5 osób
- Profesorowie nadzwyczajni - 4 osoby
- Doktorzy – 7 osób
- Asystenci - 2 osoby

Pracownicy biblioteki - 2 osoby
Pracownicy wydawnictwa - 3 osoby
Pracownicy działu ekonomicznego - 2 osoby (w tym 1 na ½ etatu)
Pracownicy działu administracyjnego - 4 osoby

W dniu 31.12.2014 r. wygasła umowa o pracę mgr. Karoliny Andrzejewskiej, starszego specjalisty ds. organizacyjnych.

RADA NAUKOWA IZ

Sprawozdanie z działalności Rady Naukowej Instytutu Zachodniego w 2014 r.

Rada Naukowa Instytutu Zachodniego odbyła w 2014 r. trzy posiedzenia. Podczas pierwszego z nich, 27 stycznia, uchwalony został Statut IZ w brzmieniu uwzględniającym poprawkę błędu technicznego, jaki znalazł się we wcześniej przyjętym dokumencie. Program posiedzenia w dniu 19 maja obejmował przedstawienie i zaopiniowanie sprawozdania władz IZ z ubiegłorocznej działalności placówki oraz sprawozdania finansowego za 2013 r., a także rozpatrzenie sprawy okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych IZ za lata 2009-2013. Z grona Rady wyłoniono komisję dla przeprowadzenia oceny pracowników. Zgromadzona na posiedzeniu w dniu 29 września Rada Naukowa wysłuchała informacji Dyrektora IZ dr. Michała Nowosielskiego na temat przyczyn dramatycznej sytuacji finansowej, w jakiej znalazła się placówka, podjętych działań i dostępnych rozwiązań. Przeprowadzono dyskusję nad możliwymi rozwiązaniami w zakresie organizacji i finansowania IZ. Rada Naukowa IZ wyraziła swe stanowisko w formie uchwały i skierowała ją do Kancelarii Prezydenta RP, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, komisji parlamentarnych oraz Rady Głównej Instytutów Badawczych.

Sekretarz Rady Naukowej IZ

dr Natalia Jackowska

Przewodniczący Rady Naukowej IZ

prof. dr hab. Włodzimierz Anioł

Poznań, dnia 30 stycznia 2015 r.

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE Z DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA INSTYTUT ZACHODNI W 2014 R.

Stowarzyszenie Instytut Zachodni istnieje od 1944 r., jest stowarzyszeniem naukowym zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym i posiada osobowość prawną.

Celem działania Stowarzyszenia Instytut Zachodni jest popularyzacja i upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy z zakresu problematyki europejskiej; zajmuje się historią i współczesnością Niemiec oraz stosunków polsko-niemieckich, rozwojem zjednoczonych Niemiec i szeroko pojętą problematyką integracji europejskiej zarówno w aspekcie historycznym, jak i współczesnym.

Działania merytoryczne Stowarzyszenia Instytut Zachodni w 2013 r. zrealizowane były poprzez trzy najważniejsze płaszczyzny, tj. działalność wydawniczą Stowarzyszenia, działalność edukacyjno-naukową oraz działania prowadzone przez biuro Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej

I. Działalność wydawnicza Stowarzyszenia Instytut Zachodni:
Wydano kolejne numery „Przeglądu Zachodniego" .

II. Działalność edukacyjna i szkoleniowa Stowarzyszenia Instytut Zachodni:

- Szkolenia dla kadr pracowników pomocy społecznej w ramach projektu systemowego „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej w Wielkopolsce";
- Szkolenia z zakresu polityk horyzontalnych Unii Europejskiej skierowane do szkół i placówek oświatowych w województwie wielkopolskim;
- Stowarzyszenie Instytut Zachodni należy do sieci EURODESK, realizowało zadania wynikające z celów sieci, oferując wsparcie przede wszystkim młodzieży;
- Stowarzyszenie Instytut Zachodni jest organizacją parasolową, prowadzi sieć organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej pod nazwą „Działamy Razem". W ramach sieci nawiązuje współpracę z innymi podmiotami, oferuje wsparcie edukacyjne, merytoryczne i infrastrukturalne.

III. Działalność Stowarzyszenia Instytut Zachodni – Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej:

Projekt „Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Wielkopolsce w okresie od 01.03.2014 r. do 31.12.2015 r." realizowany przy wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych na podstawie umowy o dotację. Celem projektu było prowadzenie otwartego punktu informacyjnego dla mieszkańców województwa wielkopolskiego.

Projekt dotyczył:

- animowania i inicjowania w regionie działań z zakresu współpracy międzynarodowej;
- koordynowania inicjatyw podejmowanych w regionach przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe z zakresu polityki zagranicznej;
- gromadzenia materiałów, baz danych, opracowań z tego zakresu;
- zbierania i aktualizowania informacji o podmiotach realizujących w regionach działania z zakresu polityki zagranicznej;

- prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej dla społeczności regionu w kwestiach dotyczących UE i polskiej polityki zagranicznej;
- prowadzenia ośrodka, w którym będą udostępniane materiały, opracowania i publikacje o tematyce związanej z polską polityką zagraniczną, a konsultanci będą udzielać informacji na tematy związane z polską polityką zagraniczną, w tym dotyczące funkcjonowania Unii Europejskiej oraz członkostwa Polski w UE;
- aktualizacji biblioteki podręcznej Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej;
- zakupu materiałów promocyjnych na potrzeby działań promocyjnych;
- zakupu materiałów niezbędnych dla funkcjonowania biura.

„Działamy Razem 3" projekt zaplanowany na okres od 1.01.2012 r. do 31.12.2014 r.

kontynuacja projektu „Działamy Razem 2", skierowanego do organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej z woj. wielkopolskiego. Celem projektu jest wsparcie merytoryczne podmiotów ekonomii społecznej działających na obszarze Wielkopolski poprzez podniesienie kwalifikacji liderów i pracowników NGO, podniesienie umiejętności komunikacji interpersonalnej, podniesienie świadomości na temat korzyści wynikających z działań sieciowych, zawierania partnerstw oraz promocji dobrych praktyk współpracy. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, działanie 7.2.2

„Wsparcie rodziny – drogą do integracji"

projekt realizowany w okresie 1.01.2013 r.-31.12.2014 r., dotyczył wsparcia 20 osób pozostających bez pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt realizował ścieżkę kompleksowego wsparcia rozwoju osobisto-zawodowego uczestników. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Działanie 7.2.1.

„Regionalny Konkurs Grantowy 2014 programu Równać Szanse"

SIZ w okresie 1.08-15.12.2014 r. działał jako partner regionalny w ww. konkursie, który jest finansowany ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a skierowany do młodych ludzi w wieku 13-19 lat z miejscowości do 20 tys. mieszkańców.

„PI STAR model kontraktowania usług społecznych na poziomie gmin"

realizowany w okresie 1.01.2013 r.-30.06.2015 r. obejmuje wypracowanie modelu wieloletniego kontraktowania usług społecznych. Projekt skierowany jest do JST i NGO. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Poddziałanie 5.4.2.

Konsultacje społeczne na przykładzie podmiotów sieci NGO Działamy Razem,

projekt realizowany w okresie 07.2013 r.-31.01.2014 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V „Dobre rządzenie", Poddziałanie 5.4.2 „Rozwój dialogu obywatelskiego", w terminie od 01.07.2013 r. do 31.01.2014 r. Projekt jest realizowany przez Stowarzyszenie Instytut Zachodni w Poznaniu w partnerstwie z Samorządem Województwa/Ośrodkiem Integracji Europejskiej w Rokosowie.

Celem projektu było zwiększenie efektywności konsultacji społecznych programów współpracy NGO i JST w 5 jednostkach samorządu poprzez opracowanie i wdrożenie nowoczesnego modelu narzędzi, w tym elektronicznych konsultacji dokumentów publicznych przez administrację publiczną w gminach, na terenie których aktywnie działają organizacje z sieci Działamy Razem.

Konsultacje społeczne na przykładzie Lokalnej Grupy Działania,

projekt realizowany w okresie 01.10.2013 r.- 31.03.2014 r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V „Dobre rządzenie", Poddziałanie 5.4.2 „Rozwój dialogu obywatelskiego", w terminie od 01.07.2013 r. do 31.01.2014 r. Projekt jest realizowany przez Stowarzyszenie Instytut Zachodni w Poznaniu w partnerstwie z Samorządem Województwa/Ośrodkiem Integracji Europejskiej w Rokosowie.

Celem projektu było zwiększenie efektywności konsultacji społecznych projektów infrastrukturalnych i społecznych poprzez opracowanie i wdrożenie nowoczesnych technik i narzędzi prowadzenia konsultacji społecznych (w tym drogą elektroniczną) przez administrację publiczną na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania „Światowid".

W 2014 r. wolontariat odbyło 4 wolontariuszy z następujących uczelni:

- Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu,
- Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu.

INSTYTUT ZACHODNI
61-854 Poznań, ul. Mostowa 27
tel. 61 852 76 91
fax 61 852 49 05
e-mail: izpozpl@iz.poznan.pl
www.iz.poznan.pl